

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bu deputatlar
yenidən
mandat
almayacaq -
adlar
yazısı səh.4-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 8 may 2024-cü il Çərşənbə № 79 (8452) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Parlamentdə "donos" və "Ağdam" çaxırı söhbəti

Siyavuş Novruzov deyir ki, konqresmenlərə buradan yalan məlumatlar göndərilir; Sabir Rüstəmxanlı isə əlaqəli sual etdi

yazısı səh.12-də

Qəbulda bu qrupda keçid balı artacaq

yazısı səh.13-də

"Əleyhimə danışan deputatların çoxu gəlib üzr istədi" - Vahid Əhmədov

yazısı səh.4-də

BMT əvəzinə ərəb sülhməramlıları - Bakı istəyir ki...

yazısı səh.9-də

Dörd kəndə görə Paşinyana həbs "orderi"

yazısı səh.6-də

YUNESKO Makronun əmrlərinin icraçısı rolunda

yazısı səh.7-də

NATO ilə tərəfdaşlığın 30 ili: Azərbaycanın alyansa üzlüyü...

yazısı səh.8-də

Bakının fəallaşan "Qara qitə" siyasəti

yazısı səh.9-də

Rusiyanın yeni baş naziri kim olacaq?

yazısı səh.10-də

Ərəb investisiyası Azərbaycanda payını artırır

yazısı səh.11-də

Çimərlik sahiblərinin "Mavi bayraq" qorxusu - mövsüm qapıda

yazısı səh.14-də

NAZİRLƏRİN ALMATI GÖRÜŞÜ: SÜLH SƏNƏDİNƏ DOĞRU...

Azərbaycan masaya de-yure və de-fakto üstünlüklərlə oturur

yazısı səh.10-də

Milli Şura Rusiya ilə bağlanmış sənədə qarşı - niyə indi?

Radikalların iki il sonra "ayılması"nın arxasındakı niyyət açıqlandı

yazısı səh.5-də

Eldar Baxışın oğlu:
"Atamı zəhərləyib öldürdülər..."

yazısı səh.3-də

DİM-lə Elm və Təhsil Nazirliyinin mübarizəsi qızıxdı

yazısı səh.7-də

Seymur Talibov təsisçidən zorla aldığı universiteti itirdi

yazısı səh.11-də

Şəhidimiz Xaçmazda dəfn olundu

Birinci Qarabağ müharibəsi şəhidi Elşad Qayımovun cəsədinin qalıqları mayın 7-də Xaçmazda dəfn olundu. 1994-cü ilin fevral ayında Füzulidə şəhidlik zirvəsinə ucalan qəhrəman döyüşçü ölümündən 30 il sonra doğma yurdunda torpağa tapşırılıb.

Dəfn mərasimində şəhidin ailə üzvləri ilə yanaşı, Xaçmaz Rayon İcra Hakimiyyətinin, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Xaçmaz rayon şöbəsinin, hüquq-mühafizə orqanlarının, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri, qazilər və kənd sakinləri iştirak ediblər.

Qayımov Elşad Şirin oğlu 8 yanvar 1974-cü ildə Xaçmaz rayonunun Hacıqurbanoba kəndində doğulub. 1992-ci ildə hərbi xidmətə yollanıb. Birinci Qarabağ müharibəsində Füzuli rayonunun yaşayış məntəqələri uğrunda gedən döyüşlərdə qəhrəmanlıqla döyüşüb. 1994-cü ildə valideynlərinə Elşadın yaralandığı barədə məlumat verilib. Amma bütün hospitaları, xəstəxanaları axtarsalar da, ondan xəbər ala bilməyiblər. Sonradan şəhid olduğu müəyyənəlsə də, dəfn edildiyi yer barədə məlumat yox idi.

Aparılan araşdırmalardan sonra Elşad Qayımovun Beyləqan rayonunun Şəfəq qəsəbəsində yerləşən "Peyğəmbər" qəbiristanlığında naməlum şəhid kimi basdırıldığı müəyyənəlsə.

Azərbaycanda nə qədər kişi aliment verməkdən yayınır?

Azərbaycanda bir il ərzində aliment öhdəlikləri üzrə borclu və cavabdeh şəxslərin axtarışa verilməsinə dair rəsmi statistika açıqlanıb.

Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsindən əldə etdiyi məlumatda bildirilib.

Belə ki, rəsmi məlumata görə, 2023-cü ildə 11 217 nəfər aliment öhdəlikləri üzrə borclu və cavabdeh şəxs kimi axtarışa verilib. Nəticədə aliment ödəməkdən yayınan 6661 nəfərin yeri müəyyən edilib.

Aliment ödəmək istəməyən 4 556 nəfərin axtarışı isə ilin sonuna kimi nəticəsiz qalıb.

Rəsmi statistikaya görə, ötən il aliment öhdəlikləri üzrə borclu və cavabdeh şəxslər 2022-ci ilə müqayisədə 106 faiz təşkil edib ki, bu da artım deməkdir.

600-dən çox sürücüyə taksi fəaliyyəti üçün icazə verilib

Bu günə qədər 600-dən çox sürücü taksi fəaliyyəti göstərmək üçün Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Azərbaycan Yeriüstü Nəqliyyat Agentliyinə (AYNA) müraciət edərək icazə əldə edib.

Bu barədə AYNA-dan bildirilib.

Qeyd edək ki, bu ilin aprel ayından AYNA taksi fəaliyyəti üçün icazələrin verilməsinə başlayıb. "İcazələrin verilməsi AYNA tərəfindən yaradılan "AYNA" informasiya sisteminin "Daşıyıcılar" altsistemi üzərindən elektron qaydada həyata keçirilir. İstifadəçilər //e-xidmet.ayna.gov.az/ linkinə daxil olaraq, avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin və yükdaşımalarnı sahəsində icazənin verilməsi üçün müraciət bölməsini seçməlidirlər.

Şahin Mustafayev İranın Azərbaycandakı səfiri ilə görüşüb

Azərbaycanın baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev mayın 7-də ölkəmizdə diplomatik fəaliyyət müddətinin başa çatması ilə əlaqədar İran İslam Respublikasının səfiri Seyid Abbas Musevi ilə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycan ilə İran arasında siyasi, iqtisadi-ticarəti, energetika, kənd təsərrüfatı və digər sahələrdə əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti və perspektivləri müzakirə olundu. Baş nazirin müavini Şahin Mustafayev səfir Seyid Abbas Museviyə gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Bakıda hoteldə ölən dostlar nədən zəhərlənib?

Bakıda 4 dostun hoteldə zəhərlənməsi ilə bağlı bəzi faktlar üzə çıxıb. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, dostlardan ikisinin öldüyü olay Bayıl qəsəbəsinin Gülbala Əliyev küçəsində yerləşən "My Music" hotelində baş verib.

Belə ki, Qaradağ rayonu Lökbatan qəsəbəsində yaşayan 1998-ci il təvəllüdlü Kənan Mustafayev, 1993-cü il təvəllüdlü Orxan Əmirov, 1991-ci il təvəllüdlü Nəcat Cabbarlı və 1998-ci il təvəllüdlü Xəzər Cabbarlı mayın 6-na keçən gecə istirahət məqsədilə hotela gəliblər. Onlar ho-

TƏBİB-dən bildirilib ki, mərkəzə 06.05.2024-cü il tarixində saat 04:50 radələrində Səbəyell rayonu, Bayıl dairəsi, Salyan şosesi yaxınlığından müraciət daxil olub, çağırış üzrə təcili tibbi yardım briqadası cəlb olunub. Həkimlər gələnə kimi Kənan və Orxanın vəfat etməsi məlum olub. Nəcat və Xəzər isə koma halında xəstəxanaya çatdırılıb.

Qənd və şəkər tozu bahalaşacaq

Xəbər verdiyimiz kimi, Rusiya hökuməti ölkədən qamış və ya çuğundur şəkərinin, kimyəvi cəhətdən təmiz saxarozanın ixracına müvəqqəti qadağa qoyub. Məhdudiyyət 2024-cü il avqustun 31-dək qüvvədə olacaq. Bu qərar daxili ərzaq bazarının sabitliyinin qorunub saxlanması-na yönəldilib.

Azərbaycanın şəkər idxal etdiyi əsas ölkələrdən biri də Rusiyadır.

Bəs Rusiyanın sözügedən qərarı ölkənin daxili bazarına təsir göstərə bilirmi?

Mövzu ilə bağlı Baku.post.az-a danışan Azərbaycan Texniki Universitetinin İnnovativ İqtisadi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, professor Elşad Məmmədov bildirib ki, Rusiyanın şəkər ixracına müvəqqəti qadağa qoyması regionda və dünyada müvafiq qiymət dəyişikliklərinə səbəb olacaq. Azərbaycanın daxili bazarına idxal infilyasiyasının xeyli dərəcədə təsirləri var. Bu da bizim aparıcı əmtəələr

üzrə idxaldan asılılığımızla bağlıdır: "Fikrimcə, yaxın aylarda ölkədə müvafiq əmtəə qrupları üzrə qiymətlərin artmasının şahidi ola bilərik. Vəziyyətdən yeganə çıxış yolu regional vahid bazarların formalaşmasıdır. Ələ əmtəə qrupları var ki, onlar üzrə biz idxaldan asılıyıq. Qonşu ölkələrlə, xüsusilə Rusiya ilə iqtisadi əməkdaşlığın dərinləşməsinə ehtiyac var ki, qiymət artımları bizim bazara kritik dərəcədə təsir göstərməsin. Regional iqtisadi əməkdaşlıq dərinləşsə, vahid bazarlar formalaşarsa, birgə istehsal prosesləri olarsa, biz əlçatan qaydada həmin resursların ölkəmizə idxal edib istehsal prosesini də həyata keçirə bilərik.

Regional iqtisadi inteqrasiya şəraitində qiymət artımı ölkəyə o zaman ciddi təsir göstərməyəcək".

İqtisadçı-ekspert Akif Nəsirli bildirib ki, Azərbaycan bir neçə ölkədən şəkər idxal edir. İdxalın bir hissəsi Rusiyadan gəlir, amma bu, o qədər də böyük deyil. Biz əsasən, şəkəri İrandan alırıq. Rusiyadan ixrac olunan şəkər tələbatını başqa ölkələrdən gələn idxalı artırmaqla kompensasiya edə bilərik: "Məsələn burasındadır ki, Azərbaycanın bu sahədə öz yerli tələbatını ödəyə biləcək potensialı var. Sadəcə olaraq, ölkədə cəmi 1 şəkər zavodu var. Son 1-2 ildə ölkəmizdə şəkər çuğunduru istehsalı çoxalsada, 90-cı illərə nisbətən daha azdır. Biz bunun artırılmasına çalışmalıyıq".

Novruz Məmmədov vəzifəsindən öz istəyi ilə getdi

Sabiq baş nazir, professor Novruz Məmmədov Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Elm və innovasiya məsələləri üzrə prorektoru vəzifəsindən azad edilib. N.Məmmədov ötən ay işdən azad olunmaq üçün öz ərizəsi ilə universitetin rektoru Kamal Abdullaya müraciət edib.

ADU-nun mətbuat katibi Cavid Zeynalı faktı təsdiqləyib. O bildirib ki, hələ sözügedən vəzifəyə yeni təyinat olmayıb.

Bu il 15 mindən çox şəxsə əlillik təyin olunub

Bu ilin yanvar-aprel ayları ərzində Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi tərəfindən 15,1 min şəxsə əlillik təyin edilib.

Nazirlikdən verilən xəbərə görə, onlardan 7,3 mininə ilkin, 7,8 mininə təkrar əlillik təyinatı aparılıb.

Əlillik təyinatından sonra e-sistem üzərindən həmin şəxslərə əlilliyə görə proaktiv qaydada sosial ödənişlər (pensiya, müavinət, təqaüd) təyin olunub.

Bu günün havası: leysan yağış, qar...

Mayın 8-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən xəbərə görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Yarımadaının bəzi yerlərində leysan xarakterli olacağı ehtimalı var. Axsama doğru tədricən kəsiləcək. Mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 10-13° isti, gündüz 14-18° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 759 mm cı və sütunundan 763 mm cıva sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 70-80 % olacaq. Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə aralıq leysan xarakterli intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 10-15° isti, gündüz 15-20° isti, dağlarda gecə 2-6° isti, gündüz 6-10° isti olacaq.

Mayın 20-də Qubad İbadoğlunun ev dustaqlığı müddəti bitir

Aprelin 22-də iqtisadçı Qubad İbadoğlu 23 iyul 2023-cü ildən bəri saxlanıldığı təcridxanada həbsdən azad edilib. Məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri ev dustaqlığına dəyişdirilib. Evə qayıdıb, mayın 5-də isə Sumqayıt polis əməkdaşları onun hərəkətlərini izləmək üçün ayağına elektron bilərsiz taxıblar. İbadoğlu Azərbaycan Cinayət Məcəlləsinin 204.3.1 (müştəkkil qrup tərəfindən saxta pul və ya qiymətli kağızların istehsalı, alınması və ya satışı) və 167-3.1 (dini ekstremizmyönlü materialların hazırlanması, saxlanması və ya yayılması) maddələri ilə ittiham olunur. Mayın 20-də Qubad İbadoğlunun ev dustaqlığı müddəti bitir.

Qalib Toğrul: "Əleyhinə iki ifadə var"

Qubad İbadoğlunun qardaşı Qalib Toğrulun "Turan"a dediyinə görə, ürək sisteminin rahatlığa ehtiyacı var, əks halda, düzəlməz hala gələ bilər. "Ev dustaqlığı rejiminə keçdikdən sonra biz onun müayinəsi ilə məşğul olduq. Həbsdən əvvəl 3 böyük problemi vardı: şəkərli diabet, şəkərin səviyyəsi stabil yüksək idi, ürək aorta anevrizması və onurğa ağrısı. London həkimlərinin diaqnozu ilə L4 fəqərəsində degenerativ dəyişiklikli sinir qıcıqlanması vardı. 9 aylıq həbs müddətində qanda şəkərin səviyyəsi bir gün belə enmədi, normadan 2-3 dəfə yüksək idi. Qlüko-hemoqlobin göstəricisi normadan bir yarım dəfə yüksəkdir. İstintaq təcridxanasında yeni xəstəliklər ortaya çıxdı: subxondral skleroz, protuziya və osteofit. Digər fəqərələrdə də problemlər ortaya çıxdı. Ürəkdə damar

genişlənməsi sonuncu, təhlükəli səviyyəyə 50-52 mm.-ə çatdı. Ürək xəstəliyi bizi xüsusən narahat edir, çünki bu xəstəlik ağrı vermir və istənilən vaxt kəskinləşə və ölümcül həddə çatı bilər. Hazırda biz ancaq Qubadın sağlamlığı ilə məşğuluz. Həkimlər ona sakit vəziyyətdə olmağı, hər gün 7-8 km. yeriməyi və narahat olmamağı məsləhət görürlər. İşləmək olmaz. Ürək genişlənməsi geri dönə bilməz, geriləyə bilməz. Ancaq daha da ölümcül genişlənmə mümkündür.

Əvvəlcə onu digər 5 nəfərin olduğu kameraya yerləşdiriblər. Məhkumlar arasında oğrular və bıçaqlanmada ittiham olunanlar vardı. Vəkillərimiz kameradakı sıxlıqdan şikayət etdilər və iki müttəhim oradan çıxardılar. Sonra Qubad korrupsiyada ittiham olunan biri və avtomobil qəzası nəticəsində

də insan ölümündə şübhəli bilinən gəncə birlikdə saxlanılıb.

Kürdəxanı İstintaq Təcridxanasının işçiləri Qubada hörmət edirdilər, onun elmi nailiyyətlərini bilirdilər. Bir zabıt Qubadın ziyarətçilərlə bütün görüşlərində iştirak edirdi.

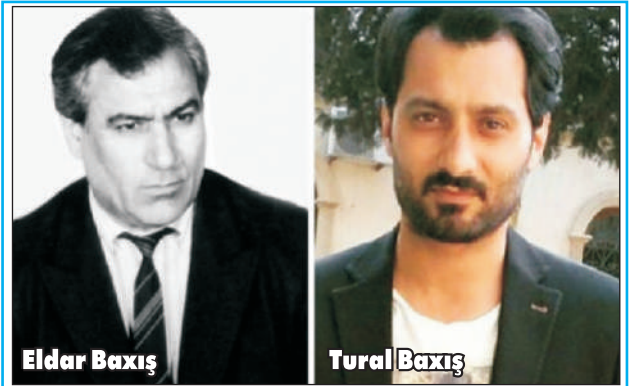
Avqustun ortalarından qardaşımı evdə hazırlanan pəhriz yeməkləri və təmiz su ilə təmin edirdik. Həftədə bir dəfə ona yemək aparırıdım. Kameradakı digər məhbuslara da evdən ərzaq bağlamaları gəlirdi. Ona görə də Qubad istintaq təcridxanasından yeməyi ancaq ilk ayda alırdı, çünki bayırdan yemək getirmək qadağan edilmişdi. Həbsxana yeməyinin keyfiyyəti ev yeməkləri kimi ola bilməz. Məqsədimiz onu keyfiyyətli qidalandırmaq idi, təmiz havanın və gəzintinin olmamasını kompensasiya etmək üçün.

Qardaşımın əleyhinə iki şahid və eyni zamanda müttəhimlər Anar Vəliyev və Türkiyədən gətirilən alim Fazil Qasımov ifadə verib. Hesab edirik ki, şahidlər faktiki təsdiqi olmayan yalan məlumatlar verirlər. İstintaq sənədlərində İbadoğlunun əleyhinə başqa ifadələr yoxdur, əgər olsaydı, vəkillər bilərdilər.

Qardaşım həbs olunan da hüquq-mühafizə orqanlarının hansısa şübhələri ola bilərdi. Hesab edirəm ki, istintaq zamanı bu şübhələr öz əsasını itirib, qardaşım günahsızdır. O, burada və xaricdə hər zaman dövlətin, Azərbaycan xalqının maraqlarını müdafiə edib.

Hazırda Qubad bağda qalır və nadir hallarda oradan çıxır - gəzmək və mağazaya getmək, həmçinin tibbi klinikalara getmək üçün..."

□ "Turan"

Eldar Baxışın oğlu: "Atamı zəhərləyib öldürdülər..."

Aktyor Tural Baxış Kult.az-a müsahibəsində atası Eldar Baxışın zəhərlənmədən sonra ölümü haqqında danışdı.

Aktyor deyib ki, atasının yaşadığı 90-cı illər başqa dövr idi: "İnsanlar bir sözə görə canları ilə cavab verirdilər. Biz hamımız düşünürdük, kimse atamla düşmənçilik etməz. Məgər ki, var imiş onu da sevməyənlər... "Semaşko"da yatdığı dövrdə Rusiyadan bir qrup həkim gəlmişdi. Nəticə o oldu ki, qanında süni preparat var. Atamın bəzi dostları, ailəmiz çox narahatlıq keçirdi. Belə bir şeyi heç cür qəbul edə bilmirdik. Bir müddət sonra atamı Mərkəzi Klinikaya keçirdilər. 1-2 gün sonra yenidən müayinə edib dedilər, yeməkdən zəhərlənib. Müəmma kimi qaldı məsələ. Heç kim qabağa düşüb bu məsələnin niyə baş verməsini araşdırmadı. O vaxt atamın dostları təkid edirdilər ki, Eldar başqa ölkəyə aparın. Burada o sağ qalmayacaq. Hər şey dümanlı qalıb yadımda. Açıq, sonra da bu zəhərlənmə olayının üstünə düşmədim, uşaq idim, tanıdığım adamlar bunun mənasız olduğunu dedilər. Ölümündən sonra çox şey çətin idi. Fəhlə işlədiyim günlər də oldu. Təkcə adı mənə motivasiya verirdi. Bütün uğurlarım məhz buna görədir".

Qadın qətlərinin sayı niyə artır?

Son zamanlar qadın qətlərinin sayı artmaqdadır. Demək olar ki, hər həftə iki, bəzən üç qadın qətlə yetirilir. Sonuncu dəfə isə özəl klinikalardan birinin həkimi olan Arzu Balabəyovaya əri tərəfindən 14 bıçaq zərbəsi vurulması cəmiyyətdə qəzəblə qarşılandı.

Bes qadın qətlərinin artmasının səbəbi nədir? Bunun qarşısını necə almaq olar?

Bakupost.az-ın sualını sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu cavablandırır. O, məsələ ilə bağlı kompleks tədbirlər görülməsinin vacibliyini vurğulayıb: "Cəmiyyətdə bununla bağlı müzakirələr gedir. Belə qətlərin qarşısını profilaktik yollarla almaq və elmi araşdırmalar aparmaq lazımdır. Məsul qurumlar bu sahəyə lazımi diqqət yetirmir. Cəmiyyətdə vəziyyət günü-gündən mürəkkəbləşdikcə, həssaslaşdıqca, bu cür hadisələrin sayı artır. Təəssüf ki, bu gün Azərbaycanda vacib olan sosioloji araşdırmalar aparılmır, sosial işlər görülmür. Hər il vəziyyət daha da pisləşir".

Sosioloqun sözlərinə görə, ailələrə nəzarət etmək üçün sosial iş xidməti yaradılmalıdır: "Sahə müvəkkilləri olduğu kimi, sahələr üzrə sosial iş xidməti olmalıdır. Belə olan təqdirdə o işçilərin ailələr barədə məlumatları olacaq. Vaxtında ailələrə məsləhət veriləcək, valideynlər işə cəlb olunacaq, problemləri həll ediləcək və lazım olarsa, hüquq-mühafizə orqanlarına da deyiləcək. Bu gün sosial iş xidməti hava və su kimi lazımdır".

Kürdəxanı təcridxanasında intihar

Bakıda istintaq təcridxanasında intihar hadisəsi baş verib.

Salyan rayon sakini, 1995-ci il təvəllüdlü Həsənov Natiq Fuad oğlu Kürdəxanıdakı təcridxanada həyatına qəsd edib. O, hadisə yerində ölüb.

N.Həsənov 5 ay əvvəl Salyan rayonunun Xocalı kəndində tanışı Əhmədov Rəhim Əli-Hüseyn oğlunu bıçaqlayıb. Onun barəsində cinayət işi başlanılıb və saxlanılaraq təcridxanaya salınıb. Yaxın günlərdə isə məhkəməsi olacaqdı.

Tərtərdə məktəbli ölüb, yoxsa öldürülüb?

Mayın 7-də səhər saatlarında yayılan məlumata görə, Tərtər şəhər 2 saylı məktəbin 9-cu sinif şagirdinin mübahisə zamanı aldığı yumruq xəsarətlərindən vəfat etdiyi xəbəri yayılıb.

Modern.az sözügedən hadisə ilə əlaqədar Qarabağ Regional Təhsil İdarəsi ilə əlaqə saxlayıb.

İdarədən bildirilib ki, şagirdin dava nəticəsində vəfat etməsi barədə xəbərlər tamamilən əsassızdır: "Şagirdlər arasında heç bir dava olmayıb. Hazırda istintaq və ekspertiza davam edir. Nəticələri barədə nəse demək tez-

dir. Ancaq yazıldığı kimi heç bir dava hadisəsi olmayıb. Direktorun sinif rəhbərinin, fənn müəlliminin izahatları alınıb. Uşaq sakit təbiətli olub. Heç bir

insident olmayıb. Sadəcə, özünü pis hiss etdiyini, evə getmək istədiyini deyib. Evə gedərkən yolda vəziyyəti anidən pisləşib, qıvrılaraq yerə yıxılıb.

Xəstəxanaya çatdırılmasına baxmayaraq vəfat edib".

Baş Prokurorluqdan sorğumuza cavab olaraq bildirilib ki, mayın 6-da Tərtər rayonu ərazisində iki məktəbli arasında baş vermiş mübahisədən qısa müddət sonra onlardan birinin huşunu itirməsi və aparıldığı xəstəxanada ölümü faktı ilə bağlı rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 124.1-ci (ehtiyatsızlıqdan adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb, hazırda ibtidai istintaq aparılır.

Azərbaycanda yaxın vaxtlarda VII çağırış Milli Məclisə seçkilərin keçiriləcəyi gözlənilir. Azərbaycan Konstitusiyasının 84-cü (Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi çağırışının səlahiyyət müddəti) maddəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hər çağırışının səlahiyyət müddəti 5 ildir. Müharibə şəraitində hərbi əməliyyatların aparılması Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərin keçirilməsini mümkün etmədikdə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti hərbi əməliyyatların sonunadək uzadılır.

Bu barədə qərar seçkilərin (referendumun) keçirilməsini təmin edən dövlət orqanının müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilir. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hər çağırışının seçkiləri hər beş ildən bir noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir.

Konstitusiyanın 98-ci maddəsinə əsasən, növbədənəkar seçkilərdə seçilən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti beş ildən az ola bilər. Bu halda Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbəti seçkilər növbədənəkar seçkilərdə seçilən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddətinin beşinci ilinin noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir. Qa-

çağırışda yer almayacağı, xüsusilə siyasi partiya təmsilçilərinin yenilənəcəyi bildirilir. Bütün hallarda hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının təmsilçilərinin yeni parlamentdə çoxluq təşkil edəcəyi şübhəsizdir. Onu da qeyd edək ki, hazırkı sədr Sahibə Qafarova yenidən etimad göstəriləcəyi ehtimalı böyükdür. Müavinlər səviyyəsində dəyişiklik ediləcəyi gözləniləndir. İşğal altında olan torpaqları cəmi 44 günə azad edən ölkənin parlamenti daha da güclənəlməlidir. İndi müharibə hərbi meydanında deyil, diplomatik müstəvidə həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyev bu döyüşü də uğurla həyata keçirir. Bu məsələdə deputatların da üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Ona görə də yeni çağırış Milli Məclis həlledici olacaq. Növbəti çağırışda təmsil olunmayanları bildirilən deputatla-

Bu deputatlar yenidən mandat almayacaq - adlar

Sahibə Qafarovanın VII çağırış Milli Məclisdə spiker olacağı deyilir...

- Fəzail İbrahimli (73 yaş);
- Elman Məmmədov (73 yaş);
- Rasim Musabəyov (73 yaş);
- Bəxtiyar Sadıqov (73 yaş);
- Eldar Quliyev (72 yaş);
- Anatoliy Rafailov (71 yaş);
- Əli Məsimli (71 yaş);
- Aqil Abbas (71 yaş);
- Cavanşir Paşazadə (71 yaş);
- Sabir Hacıyev (70 yaş);
- Asim Mollazadə (70 yaş).

də seçiləcək deputatların heç biri cəmiyyətdə sual doğurmasın. Layiq olanlar seçilsin. Azərbaycanı təmsil etməyə, Azərbaycan haqqında söz deməyə haqqı olan insanlar deputat seçilsin. Bundan qazanan dövlətimiz olacaq. Həmçinin müxalifət nümayəndələri parlamentdə olsunlar. Həm tənqidçi müxalifət, həm konstruktiv müxalifət Milli Məclisdə təmsil olunsun. Və bu da insanlara düşünmək, təhlil etmək imkanı versin. Çünki tənqidçi müxalifət

“Seçkilər bu səbəbdən erkən keçiriləcək” - Sabir Rüstəmxanlı

“Qanunvericiliyə əsasən, bu ilin noyabrında parlament seçkiləri olmaqdır, ancaq seçkilərin müddəti öndə çəkilə bilər”. Bunu mayın 2-də Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) iclasında qurumun sədri Məzahir Pənəhov bildi-

rəb. Pənəhov bunu seçkilərin noyabrda Azərbaycanda keçiriləcək COP29 (BMT-nin İqlim Dəyişikliyi Konfransı) ilə eyni vaxta təsadüf etməsi ilə əlaqələndirib: “Bu səbəbdən seçkilərin öndə çəkilməsi barədə qərar verilə bilər”.

Son illər Azərbaycanda seçkilərin əksəriyyəti növbədənəkar keçirilir.

Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlararası əlaqələr komitəsinin üzvü, Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədri Sabir Rüstəmxanlı “Turan”-a bildirib ki, bu il parlament seçkilərinin bir neçə ay tezləşdirilməsində heç bir səbəb axtarmaq lazım deyil: “Burada səbəb böyük beynəlxalq tədbirin keçirilməsidir. Həmin tədbirə on minlərlə insan gələcək. Onların qarşılınması, yerləşdirilməsi, yola salınması çox ciddi işdir və bunun öhdəsindən gəlmək asan məsələ deyil”.

Deputatın fikrincə, həmin günlər seçkilərin keçirilməsi mümkün deyil: “Seçkilərin erkən keçirilməsi çox ciddi hadisə deyil. Burada başqa səbəb də axtarmaq lazım deyil. Səbəb elə COP29 tədbirinin keçirilməsidir. Biz bu tədbirlərin Bakıda keçirilməsində maraqlıyıq. Ona görə də seçkilərin bir və ya bir neçə ay irəli çəkilməsi əslində heç nəyi dəyişmir. Yeni siyasi partiyalar beş il ərzində buna hazırlaşdıqlarsa, deməli, hazırlaşdılar, əks təqdirdə, bir ay ərzində bu hazırlıq heç bir nəticə verməz”.

“Əleyhimə danışan deputatların çoxu gəlib üzr istədi” - Vahid Əhmədov

Milli Məclisin deputatı Vahid Əhmədov Bakupost.az-a keçən il bu vaxtlar verdiyi müsahibəyə görə həmkarları tərəfindən “linç edilməsi”ndən danışdı.

“Tələhim elə olub ki, belə şeylər çox görmüşəm. Bu da onlardan biri idi. Əlbəttə, olmamalı idi. Çünki kifayət qədər dövlətə, millətə bağlı adamam. Həmin müsahibədə ciddi, mənfi bir şey yox idi. Müəyyən mənada o müsahibə kimlərsə xoşuna gəlmədi və s. Məclis vəkili öz mövqelərini bildirdilər. Mən hər bir mövqeyə hörmətlə yanaşan insanam. Münasibətlərimiz normaldır, elə də ciddi problemimiz yoxdur. Görüşürük, salamlışıq. Salam verəndə salam alıram, verməyəndə almıram. Oldu keçdi, artıq yaddan çıxartmışam. Gəlib mənə üzr istəyənlər də oldu. Zaman hər şeyi öz yerinə qoyur”, - deyərək əlavə etdi.

nunvericilik hazırkı seçkilərin erkən keçirilməsinə əsas verir. Yeni yay aylarında seçkilərin keçirilməsi gözləniləndir. Bir neçə gün öncə, Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənəhov bildirib ki, seçkilərin müddəti öndə çəkilmə bilər. O, buna səbəb kimi noyabr ayında keçiriləcək COP29-la bağlı tədbirləri göstərərək: “Parlament seçkilərini nəzərə alaraq, seçki komissiyalarının üzvlərinin maarifləndirilməsi ilə bağlı müəyyən işlərə artıq başlanılmalıdır”.

Belə olan halda, parlamentin üzvlərinin kimlərdən formalaşacağı diqqət mərkəzindədir. Ona görə də iddiası olanlar artıq fəallaşmağa başlayıblar.

Pravda.az xəbər verir ki, bu dəfə mənərə fərqli olacaq, dövlət və xalq hər zaman fəal olanlara üstünlük verəcək. Ona görə də hazırkı deputatların bir hissəsinin VII

rın adlarını təqdim edirik:

Ülviyyə Ağayeva (bitərəf) Əminə Ağazadə (bitərəf), Jalə Əhmədova (bitərəf), Jalə Əliyeva (bitərəf) Sevinc Hüseynova (YAP), Ülviyyə Həmzəyeva (YAP), Mələhət İbrahimqızı (YAP), Pərvin Kərimzadə (YAP).

Parlamentin ən yaşlı deputatı Ziyad Səmədzadədir (83 yaş). Onu Eldar İbrahimov (79 yaş) və Mixail Zabelin (78 yaş) izləyir.

“70-i ötmüşlər” siyahısındakı digər deputatların adlarını təqdim edirik:

- Fəzail Ağamalı (77 yaş);
- Sabir Rüstəmxanlı (77 yaş);
- Vahid Əhmədov (77 yaş);
- Əhliman Əmiraslanov (76 yaş);
- İsa Həbibbəyli (75 yaş);
- Tahir Rzayev (74 yaş);
- Aqiyə Naxçıvanlı (74 yaş);

Siyahının bir qədər də böyüyəcəyi istisna deyil. Dəqiq olan odur ki, yeni parlament formalaşacaq və tərkibində dəyişikliklər olacaq. Dövrün tələblərinə daha çox cavab verən şəxslər deputat mandatı əldə edəcəklər ki, həm qanunvericilik sahəsində, həm də siyasətdə, beynəlxalq arenada ölkəmizin maraqları üçün ciddi faydaları olsun.

“Alyans” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, siyasi şərhçi Abutalıb Səmədov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, **müstəqillik illərində Azərbaycan parlamenti həmişə mühüm rol oynayıb və öz üzərinə düşən vəzifənin öhdəsindən müəyyən səviyyədə gəlib. Ancaq təbii ki, dövrümüz parlamentin daha yüksək səviyyəli deputatlardan formalaşması-nı tələb edir:** “Mən də çox arzulayırdım ki, növbəti seçki-

bilirsiniz ki, yalnız inkar etmək xəttini tutub və heç bir debata yaxın getmir. İnsanlar da müqayisə etmək, onların nəyə qadir olduğunu bilmək imkanından məhrumdurlar. Bu debatlar parlamentdə ola bilər. Xalq da onda görər ki, yalnız tənqid etməyi bacaranlar, əslinə qalsa o qədər də dərin savadı və ağı olmayanlardır, onlara dövlət etibar etmək olmaz. Bu baxımdan parlament o cür tənqidçi müxalifət haqqında xalqda aydın təsəvvürün yaranması üçün yaxşı bir platformadır. Xalq onların parlament fəaliyyətinə baxıb səviyyələrinin necə olduğunu daha dəqiq görəcek. İkinci mühüm məqam konstruktiv müxalifətin ölkəmiz üçün daha faydalı olduğunu görünməsidir ki, bu gün onlara inkarçı müxalifət “avtobus müxalifəti” deyir. Onlar təbii ki, bu cür sözlər söyləyənlərdən daha hazırlıq-

lıdırlar, daha səviyyəlidirlər. İnsanların bunu da bilməsi vacibdir ki, əslinə qalsa, konstruktiv müxalifət inkarçı müxalifətlə müqayisədə dövlət idarəçiliyinə daha çox həzırır və onların müxtəlif sahələr üzrə proqramları, konsepsiyaları var. Bunu da insanlar görməlidirlər”.

Ekspert ümid edir ki, seçiləcək yeni parlament fikirlərinin yaxşı mənada toqquşduğu bir meydana çevriləcək və insanlar da indiyə qədər görə bilmədikləri həqiqətləri görmək imkanı əldə edəcəklər. Bu da dövlətimiz üçün həddən artıq vacibdir: “Parlamentin tərkibini həm müxtəlif fikirlə adamlardan ibarət görürəm, həm də daha səviyyəli, daha hazırlıqlı və Azərbaycan üçün daha faydalı olacağını düşünürəm. Yeni dövrün tələbi məhz budur”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Mayın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Slovakiya Respublikasının Baş naziri Robert Fitso ilə təkbə-tək görüşü olub. Sonra isə dövlət rəsmilərinin geniş tərkibdə görüşü keçirilib. Görüşdən sonra hər iki tərəfin iştirakı ilə Azərbaycan-Slovakiya sənədlərinin imzalanması mərasimi olub.

“Trend” xəbər verir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Slovakiyanın baş naziri Robert Fitso “Azərbaycan Respublikası ilə Slovakiya Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın yaradılması haqqında Birgə Bəyannamə”ni imzalayıblar.

Azərbaycanın müdafiə sənayesi naziri Vüqar Mustafayev və Slovakiyanın baş nazirinin müavini, müdafiə naziri Robert Kalinak “Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi ilə Slovakiya Respublikasının Müdafiə Nazirliyi arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq sahəsində Anlaşma Memorandumu”nu imzalayıblar.

Azərbaycanın müdafiə naziri Zakir Həsənov və Slovakiya baş nazirinin müavini, müdafiə naziri Robert Kalinak “Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi ilə Slovakiya Respublikasının Müdafiə Na-

zirliyi arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş”i imzalayıblar.

Sonra Prezident İlham Əliyev və Slovakiya baş nazir mətbuata birgə bəyanatlarla çıxış ediblər.

Prezident Robert Fitsonun Azərbaycana səfərini əlamətdar hadisə kimi qiymətləndirib. Robert Fitsonu Slovakiyanın baş naziri vəzifəsinə yenidən seçilməsi münasibətilə bir daha təbrik edən dövlətimizin başçısı bildirib ki, onun baş nazir vəzifəsində yenidən fəaliyyətə başlamasından dərhal sonra konkret addımlar atılmışdır. “Yüksək vəzifəli şəxslər Slovakiyadan Azərbaycana və Azərbaycandan Slovakiyaya səfərlər etmişlər və bu gün biz hörmətli qonağımızı qəbul edirik”, - deyərək dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

“Səfər çərçivəsində strateji əməkdaşlıq haqqında Birgə Bəyannamə imzalanmışdır.

“Siz suveren və nümunəvi ölkəsiniz, mən də çalışacağam ki...”

Azərbaycan-Slovakiya sənədləri imzalandı; baş nazir Prezident İlham Əliyev və ölkəmiz haqda nələr dedi...

Bu, çox ciddi siyasi sənəddir və bizim əlaqələrimizi ən yüksək səviyyəyə qaldıran sənəddir. Bu gün imzalanan sənədlər arasında müdafiə və müdafiə sənayesi sahələrində imzalanmış sənədlər var. Bu iki istiqamət üzrə geniş fikir mübadiləsi

aparıb”, - deyərək dövlət başçısı bildirib.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, Azərbaycanla Slovakiya arasında müdafiə sənayesi sahəsində birgə istehsal sahələrinin yaradılması haqqında konkret danışıqlara da artıq

start verilib. Avropaya təchizatın 2021-ci ildəki 8 milyard kubmetrdən bu il 12 milyard kubmetrə qədər qalxacağını söyləyən dövlətimizin başçısı bildirib ki, bu, Azərbaycanın ümumi qaz ixracının 50 faizini təşkil edir. “Bizim planlarımızda

2027-ci ilin sonuna qədər təkcə Avropa İttifaqı məkanına 20 milyard kubmetr qazın nəql edilməsi məsələsi dayanmışdır və mən hesab edirəm ki, biz buna nail olacağıq”, - deyərək Prezident vurğulayıb.

Prezident deyib ki, Azərbaycan-Slovakiya əməkdaşlığının bir istiqaməti də azad edilmiş torpaqlarda Slovakiya şirkətinin fəaliyyətidir. “Ağdamın Qərvənd kəndinin yenidən qurulması Slovakiya şirkəti tərəfindən icra ediləcək. Bu da təbii ki, böyük rəmzi mənə daşıyır, çünki əlaqələrimizin səmimiyyətinin dərəcəsinə göstərir. Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş torpaqlarda ən müasir standartlara cavab verən “Ağıllı şəhər”, “Ağıllı kənd” konsepsiyası əsasında slovakiyalı mütəxəssislər tərəfindən görülməli işlər oraya qayıdacaq insanları sevinciləndirəcək”, - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib.

“Slovakiya və Azərbaycan bu gün suverenlik və ləyaqət əsasında qurulmuş siyasətlə idarə olunur. Siz suveren ölkəsiniz və suverenliyə gəldikdə nümunəvi ölkəsiniz”, - deyərək Slovakiyanın baş naziri bildirib. Belə ölkələr hər zaman yüksək qiymətləndirildiyini deyən baş nazir bildirib: “Siz ədalətsizliyə sinə gəirirsiniz. Mən eyni yanaşmanı Slovakiyada tətbiq etməyə çalışacağam ki, Slovakiya da suveren xarici siyasət apara bilsin”.

□ **“Yeni Müsavat”**

Milli Şura Rusiya ilə bağlanmış sənədə qarşı - niyə indi?

Radikalların iki il sonra “ayılması”nın arxasındakı niyyət açıqlandı

Müxalifət mayın 19-na yeni mitinq təyin edib. Milli Şura Bakıda “siyasi məhbusların azad edilməsi, seçki islahatlarının aparılması, əhəlinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, quru sərhədlərinin açılması tələbi ilə” etiraz aksiyası təyin edib. Bundan əvvəl müxalifət bu tələblərlə 21 aprel və 5 may tarixlərinə mitinqlər təyin etmişdi. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti isə hər iki halda mitinqə icazə verməkdən imtina edib.

BŞİH cavab məktubunda “Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında” Qanunun 7-ci maddəsinə əsaslandığını bildirib.

Milli Şura hakimiyyətin bu qərarını pisləyib və onu ölkədə “sərbəst toplaşmaq azadlığının tamamilə qadağan edilməsi” kimi qiymətləndirib. Baş tutmayan bundan əvvəlki tələblər sırasında Rusiya qoşunlarının çıxarılması da vardı. Son aksiya üçün isə Milli Şura yeni tələb “tapıb”.

C.Həsəni deyib ki, daha bir ciddi tələb də irəli sürülməli. “Bu, Azərbaycanın 22 fevral 2022-ci ildə Rusiya ilə bağlanmış müqavilədən (Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında mütəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamədən) söhbət gə-

dir” imtina etməsi tələbidir. Bu sənəddə Azərbaycanın suverenliyini məhdudlaşdıran maddələr var. Azərbaycan qanunvericiliyinə görə, prezident Azərbaycanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə xələl gətirən sənədlər imzalaya bilməz. Çünki orada, məsələn, Azərbaycanla Rusiya arasında xarici siyasətin koordinasiya edilməsi var. Bu nədir? Azərbaycan öz istədiyi kimi xarici siyasət yeridə bilməz. Xarici siyasəti Rusiya ilə koordinasiya etməlidir, Rusiyanın maraqlarını gözleməlidir. O sazişdə 6-7 maddə Azərbaycanın suverenliyini məhdudlaşdırır”, C.Həsəni bildirib.

Qeyd edək ki, Həsəninlin dediyi iki bənddə deyilir:

6. Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Respublikası Tərəflərdən birinin fikrincə sülhə təhlükə yarada bilən, sülhü pozan və ya Tərəflərdən birinin təhlükəsizlik maraqlarına təsir edən vəziyyət yarandığı, eləcə də bu cür vəziyyətin yaranması təhdidi olduğu təqdirdə onun nizamlanması məqsədilə təxirəsalınmaz məsləhətləşmələrin aparılmasına hazırlıqlarını ifadə edirlər.

7. Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Respublikası Tərəflərdən birinin fikrincə iki dövlətin strateji tərəfdaşlığına və mütəfiqlik münasibətlərinə

xələl gətirən hər hansı hərəkətlərdən çəkinirlər. Bu məqsədlə onlar iki ölkənin xarici işlər nazirlikləri xətti ilə daimi fəaliyyət göstərən məsləhətləşmələr mexanizmini yaradırlar.

Milli Şura niyə indi “ayıldı” ki, sən demə, iki il əvvəl imzalanmış sənəd Azərbaycanın maraqlarına ziddir? Milli Şuranın böyük ehtimala eyni cavab alacağı mitinq qərarını elan etməkdə məqsədi nədir?

Siyasi və Hüquqi Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, radikal müxalifət, Milli Şura adlı qurum artıq mitinq etmək üçün bəhanə tapa bilmək problemini ya-

sayır. Bir zamanlar torpaqlarımızın işğalda olması faktından mitinqlər üçün istifadə edirdilər. Torpaqlarımız azad edildi. Onlar gördülər ki, əllərindən bəhanə çıxdı. Bunda sonra separatçı ermənilərin qaldığı Xankəndi və digər ərazilərimizi bəhanə edib mitinqlər keçirmək istədilər. Həmçinin Rusiya sülhməramlıları məsələsini qabartmağa başladılar. Qarabağın azad edilməsi ilə keçən ilin sentyabrında Milli Şuranın əlindən daha bir bəhanə çıxmış oldu. Bu ilin aprelindən isə rus sülhməramlıları bəhanəsi də radikalların əlindən çıxdı. Beləliklə, onlar faktiki olaraq aranı qatmaq, aksiya keçirmək üçün bir ciddi arqument, bəhanə tapa bilmirlər: “Ona görə də öz ələmlərində Azərbaycanla Rusiya arasında 2022-ci ilin fevralında imzalanmış müqavilənin hansısa bəndlərini mitinq keçirmələri bəhanə olaraq seçiblər. Özü də bunu həmin sənədin imzalanmasından iki ildən artıq vaxt keçəndən sonra etmələri bir daha təsdiqləyir ki, Milli Şura mitinq üçün arqument, bəhanə tapa bilmir. Onların qeyd etdiyimiz müqavilənin hansısa bəndləri barədə iddiaları əsassızdır, insanları aldatmağa hesablanıb”.

X.Bəşirov qeyd etdi ki, nə zaman Azərbaycanda beynəlxalq mötəbər tədbirlər, nüfuzlu beynəlxalq konfranslar keçirilirsə, Azərbaycan nə zaman dünyanın diqqət mərkəzində olursa radikal müxalifətin yadına sərbəst toplaşmaq azadlığı düşür: “Təbii ki, bu təsadüf deyil. Bu, onlara verilən sifarişdən irəli gəlir. Məqsəd öl-

kədə qeyri-sabitlik, guya anti-demokratik mühit gətirməkdir. Bu il Azərbaycanın COP29 kimi çox böyük beynəlxalq tədbir keçiriləcək. Ona görə də düyməyə basılıb ki, Milli Şura ölkədə süni gərginlik, süni qarşıdurma mənzərəsi yaratsın. Milli Şura da buna görə öz ağalarına sifarişi yerinə yetirməyə çalışdıqlarını göstərmək üçün ard-arda mitinq keçirmək üçün Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə məktublar göndərir. Bu, statistikanın toplanmasına xidmət edir”.

Ekspertin sözlərinə görə, Azərbaycanın son dörd ilə yaxın müddətdə tarixdə görünməmiş səviyyədə nəhəng qələbələrə nail olması belə, radikal müxalifətin mövqeyində azacıq dəyişikliyə səbəb olmadısa, deməli, problem onların ədalət hissindən tamamilə uzaq olmasında, onların Azərbaycanı sevməyən qüvvələrdən asılı olmasındadır: “Onları idarə edən qüvvələr nə zaman düyməni basıb “hərəkətə keçin” əmrini verirlərsə, məhz o zaman aktivləşirlər. Ona görə iki il öncə Rusiya ilə müqavilə imzalananda Milli Şura mitinq keçirmək istəmirdi ki, əvvəla, o sənəddə Azərbaycanın milli maraqlarına və konstitusiyasına zidd heç nə yoxdur, ikincisi onlara mitinq sifarişi verilməmişdi. Əmr, göstəriş indi gəlib. Buna görə də bəhanə uydurub mitinq keçirmək istəyirlər. Milli Şuranın bu oyunları çoxdan ifşa olunub və xalqımız onların çağırışlarına yenə də qoşulmayacaq”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Ermənistan Baş Prokurorluğunun Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə bəyanat göndərərək baş nazir Nikol Paşinyanın cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasını tələb etməsi haqda xəbərlərə İrəvanın hələ də rəsmi mövqeyi yoxdur. “Yeni Müsavat” yada salır ki, bu barədə Ermənistanın baş prokuroru Anna Vardapetyan həftəsonu parlamentdə bildirib. Baş prokuror deyib ki, müraciət sənədlərin, o cümlədən bir sıra əmlak arayışlarının yoxlanılması üçün Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə göndərilib, yoxlanışdan sonra cinayət işinin başlanıb-başlanmaması müzakirə olunacaq.

Bəzi təhlilçilərə görə, bu müraciət ölkədə prokurorluq sistemi ilə hökumət arasında ciddi uçurum olduğu təsdiqləyir. Erməni mediası yazır ki, Anna Vardapetyanın baş prokuror vəzifəsində işlədiyi qısa müddət ərzində 50-dən çox prokuror sistemi tərk edib, digərləri isə Ermənistanın İstintaq Komitəsində və digər hüquq-mühafizə orqanlarında işləməyə üstünlük verib.

Baş prokurordan əvvəl vəkil Ara Zohrabyan və ehtiyatda olan polkovnik Hayk Nahapetyan Ermənistan prokurorluğa müraciət edərək Nikol Paşinyanın məsuliyyətə cəlb olunmasını tələb ediblər. Bu, onların Ermənistanın suveren ərazilərinin

yan göstərmək istəyir ki, sərhədlərin dəqiqləşməsi ilə bağlı atdığı addımlar asan deyil, üstəlik, risklidir. Maraqlıdır, Ermənistan prokurorluğu doğrudan da Paşinyanı məsuliyyətə cəlb etmək istəyir, yoxsa bu, demokratiya imitasiyasıdır? Və yaxud bəlkə baş prokurorluğun səlahiyyətində olmayan məsələdir, MTX qiymət verməlidir?

“Yeni Müsavat”a danışan professor Qabil Hüseynli hesab edir ki, Paşinyanın həbsinin reallaşması mümkün görünür. Onun fikrincə, baş prokurorun addımı məsuliyyəti öz üzərindən atmaqdır: “Bununla demək istəyir ki, qoy xüsusi xidmət orqanı araşdırma aparsın. Əgər

Dörd kəndə görə Paşinyana həbs “orderi”

Ermənistan prokurorluğu baş naziri məsuliyyətə cəlb etmək istəyir, yoxsa bu, ölkənin demokratik olmasının imitasiyasıdır?

şeytan simalı keşişlər, qarağuruh qüvvələr, revanş ehtirası ilə alışıb-yanan başıpozuq dəstələrdir”. **Q.Hüseynlinin fikrincə, Ermənistan MTX də Baş Prokurorluq kimi qeyri-müəyyən cavab verməklə iddia ərizəsini toz basmış rəfdə saxlayacaq:** “Spiker Simon-

yanından soruşdular ki, meydan 200 min adam çıxarsa, caq məsələnin daha böyük radiusu mövcuddur, təbii ki, Paşinyana qarşı cəbhələri idarə edən və yönləndirən qüvvələr mövcuddur. Alternativ müxalifətə gəlincə, indi ən çox Paşinyanın keçmiş silahdaşı Ayk Marutyanın öz tərəfdarları ilə birgə yaratdığı “Yeni qüvvə” partiyasına diqqət cəmlənir. Lakin bunun erməni

Erməni baş nazir mətbuat konfransında nələrdən danışdı?

“Təvəşdəki sərhəd dirəkləri Ermənistanın təhlükəsizliyinin təminatıdır”. Bunu ölkənin baş naziri Nikol Paşinyan mayın 7-də keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

“Bu gün Ermənistanda baş verənlər təhlükəsizlik zəmanətlərinin yaradılmasıdır, çünki əvvəlki təminatlar nəticə vermədi”, - Paşinyan qeyd edib.

O, bu təminatları gücləndirmək və bu sütunların sayını artırmaq üçün əlindən gələni edəcəyinə söz verib.

Paşinyan deyib ki, Ermənistanın əsas məqsədi tarixi ədalətə xidmət etməkdir, milli gündəmə deyil: “Bu, Ermənistan vətəndaşlarının azadlığını, xoşbəxtliyini və rifahını təmin etməkdir. Və burada heç bir ziddiyyət yoxdur. İstənilən erməni Ermənistan vətəndaşı ola bilər”.

Baş nazir Ermənistanı əhatə edən regional mühit barədə də söz açıb: “Gürcüstan və İranla mehriban qonşuluq münasibətlərinin dərinləşdirilməsi və inkişafı, Türkiyə və Azərbaycanla düşmənçiliyin idarə olunması, azaldılması, aradan qaldırılması, regional nəqliyyat inteqrasiyası, iqtisadi əlaqələrin qurulması, onların dərinləşməsi və inkişafı”.

Baş nazir Almatı Bəyannaməsinin Ermənistan və Azərbaycan arasında demarkasiyanın əsas prinsipi kimi hər iki tərəfdən qəbul edildiyini söyləyib: “Bu, dönməz reallıqdır, çünki... hər iki ölkə tərəfindən yüksək səviyyədə bildirilib. Bəyannamənin sülh müqaviləsinə daxil edilməsi məsələsi Ermənistan və Azərbaycan xarici işlər nazirlərinin Almatıda keçiriləcək görüşündə müzakirə olunaçaq. Bəzi suallara tam cavab vermədiyimi gördünüz və mən özüm də bunu başa düşürəm və görürəm. Nüanslar var ki, daha çox məlumat açıqlanması müəyyən təhlükələr yarada bilər, o cümlədən demarkasiya prosesi üçün...”

Yeri gəlmişkən, parlamentin İnsan haqları komitəsinin sədri Zahid Oruc mayın 7-də Milli Məclisin plenar iclasında çıxışı zamanı deyib ki, Azərbaycan dövlətinin sanksiyalara cavabı delimitasiyanı addım-addım irəliyə aparması, regionda sülhü qazanması olmalıdır.

O qeyd edib ki, sanksiyalara cavab kimi həmçinin Azərbaycan qardaş Türkiyə ilə hərbi-siyasi ittifaqı möhkəmləndirməli, region dövlətləri ilə konfrontasiyaya getməməli, Azərbaycan torpaqlarının işğalına dəstək verən konqresmenləri, dövlət katibi Ceyms Beykərdən, Göyçə dağlarına qədər gəlib çıxan Fəq Rəsmussenə dək hamısını qara siyahıya dünyaya sülhün düşmənləri kimi göstərməlidir. “Yeni Paşinyanı Bakıya dəvət etmək olar. Siyasi düşmənlərimizin və sanksiyaçıların Azərbaycana yolu isə birdəfəlik bağlanmalıdır”.

“Erməni Apostol Kilsəsinin Təvəş yeparxiyasının baş keşişi Baqrat Qalstan-yan Rusiyanın ən yaxşı agentlərindən biridir”. Hakim Mülki Müqavilə Partiyasından olan deputat Qagik Melkonyan keşiş Baqratin delimitasiyaya etiraz olaraq Azərbaycanla sərhəddən İrəvana doğru başlanan yürüşü barədə açıqlamasında deyib. “Müxalifət xalqı toplaya bilmədi. Baqramyan prospekti aylarla bağlı saxlandı, insanları toplamaq üçün hər şeyi et-

dilər, amma bacarmadılar. İndi isə arxiyepiskopun arxasınca 40 nəfər gəzir”, - Melkonyan bildirib. Onun sözlərinə görə, Rusiya Ermənistanı müharibəyə soxmaq üçün Baqratdan 5-ci kolon kimi istifadə edir: “Rusiyanın Ermənistanda həmişə agentləri olub, bu gün də aktivdirlər. Kilsə KQB ilə əlaqəli idi. Xaricdəki keşişlərimizin yarısından çoxu KQB agentləri idi. Bu barədə özləri danışirlər”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycana təslim olması hesab etdikləri delimitasiya prosesinin başlaması ilə bağlıdır.

Yada salaq ki, 1993-cü ildə - AXC hakimiyyətinin devrilməsi ərəfəsində ölkənin o vaxtkı baş prokuroru prezident Elçibəyin həbsinə order imzalamışdı. Paşinyan haqda indi belə order yoxdur, hələ ki araşdırmaq üçün təqdimat var. Amma bu, xüsusilə Qərbdə Paşinyan hakimiyyətinin laxladığı haqda rəyləri gücləndirəcək. Müraciət də əslində daha çox elə bu rəyi yaratmağı hədəfləyir.

Belə bir rəy də var ki, Paşinyanla bağlı hansısa hüquqi ölçü götürülməsinə inanmaq sadəlövlükdən başqa nəşə deyil. Bununla Paşin-

yanı həqiqətən də onun əməlinə də dövlətə xəyanət, torpaq təslimçiliyi varsa, qərar verilsin. Digər tərəfdən də Ermənistan hakimiyyəti özü haqda müsbət təsəvvür yaratmağa çalışır. Eyni zamanda daxili auditoriyanı sakitləşdirmək məqsədi güdür. Xalqa deyilir ki, hətta müxalifətin iddiaları geri qaytarılmır, araşdırılır. Erməni cəmiyyətinin son aksiyalara qoşulmaması, piket səviyyəsində etirazların olması göstərdi ki, əldə edilən razılaşmalarla hesablaşılır. Bu, müharibədən sonra növbədənəkar seçkidə Paşinyana sülh mandatı verən toplumun ikinci belə dəstəyidir. Ona görə də İrəvan etimadı doğrultmalıdır. Erməni cəmiyyəti delimitasiyaya etiraz etmir, aksiyaya çıxanlar

hökumət istefa verəcəkmidi? Cavabı bu oldu ki, bəs 15-20 min nəfər çıxsın, müxalifət siyasi səhnədən çıxıb gedəcəkmidi? Məncə, Köçəryan, Sərkisyan, dələduz keşiş Baqrat bu fiaskodan sonra rədd olub getməlidirlər. Onlar görməlidir ki, xalq dəstək vermir”.

Siyasi ekspert Aqşin Kərimova görə, Paşinyan indi faktiki olaraq erməni kilsəsi, “Qarabağ klanı”, erməni diasporu, iqtidar daxilində ona qarşı formalaşan paralel hökumət və alternativ müxalifətlə mübarizə aparmaq məcburiyyətindədir: “Paşinyanın şansı bunda gətirib ki, özünə qarşı çıxan qüvvələr vahid cəbhədə birləşə bilmirlər və beləliklə, onların resursları bölünür. An-

siyasi atmosferində burulğan yarada bilmək ehtimalı olduqca aşağıdır. Hələlik Paşinyanı “ağıllandırmaq” üçün elə iqtidar komandası daxilindən hücumun başlatılması daha məqsədəuyğun sayılır. Ermənistan Baş Prokurorluğunun Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə Paşinyana qarşı cinayət işi açılmasını yoxlamaqla bağlı sorğu göndərməsi deyilən təsdiq edir. Sorğu Azərbaycan-Ermənistan sərhədlərinin delimitasiyasında Paşinyanın praktiki keçidi ilə əlaqədardır. İqtidar daxilindən paralel qüvvələr vasitəsilə masada olan başqa bir plan da mövcuddur. Hələlik daha çox xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın bu hərəkətdəki yerinə dair şübhələr mövcud ola bilər”.

“YUNESKO bir adamın əlində aləmə çevrilməməli və ya heç bir ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin idarəsi səviyyəsinə endirilməməlidir”. Bunu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev YUNESKO-ya üzv dövlətlərin daimi nümayəndələri ilə görüşü zamanı deyib.

Məsələ ilə bağlı Hikmət Hacıyev “X” səhifəsində yazıb: “Biz Bakıda YUNESKO-ya üzv dövlətlərin daimi nümayəndələri/elçiləri ilə geniş və açıq müzakirələr apardıq. Bizim ümumi fikrimiz ondan ibarət idi ki, YUNESKO hamımıza və bütün beynəlxalq ictimaiyyətə məxsusdur. Biz bu təşkilatı daha da qoruyub inkişaf etdirməliyik”.

Qeyd edək ki, Azərbaycanı ikili standartlar sərgiləyən təşkilatlardan biri də məhz YUNESKO olub. Buna əsas səbəb YUNESKO-nun Fransanın təsiri altında olmasıdır. Fransanın sabiq mədəniyyət naziri Odre Azule 2017-ci ilin oktyabrından qurumun baş direktoru vəzifəsini icra edir. Bu hal da Fransanın YUNESKO-ya təsirinin atmasında az rol oynamır. Azulenin Fransanın milli hakimiyyət orqanlarından gələn sifarişləri qeyd-şərtsiz həyata keçirməsi heç kimə sirr deyil. Belə vəziyyət bütünlükdə YUNESKO-ya etimadı azaldır. Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarında həyata keçirdiyi dağıntılar barədə beynəlxalq qurumlara, o cümlədən YUNESKO-ya dəfələrlə müraciətlər olunsada, heç bir ciddi addım atılmadı. Lakin Ermənistanın tərəfinin YUNESKO nümayəndələri ilə görüşündə erməni irsinin Qarabağda qorunması məsələsi daim müzakirə edilir. Onun da xatırladaq ki, ötən ilin noyabrında YUNESKO Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə səfər etmək üçün ölkəmizə müraciət etmişdi. Hə-

min vaxt rəsmi Bakı buna razılıq verdi. Ancaq Azərbaycan YUNESKO-ya Ağdamdan keçməklə Xankəndinə getməyi və səfər zamanı Ermənistan işğalçılarının Ağdamda törətdikləri vandallığı da qeydə almağı təklif etdi. Qarşı tərəf isə bununla razılaşmadı. Antiterror tədbirlərindən sonra da YUNESKO ölkəmizə missiya göndər-məkdən imtina etdi. Bunlar fonunda YUNESKO-nun mənzil-qərgahının Parisdə yerləşməsi, hazırkı baş direktorun vaxtilə Fransanın mədəniyyət naziri olması təşkilatın verdiyi qərarların arxasında dayanan səbəbləri daha dəqiq təsvir etməyə imkan verir. Fransanın Azərbaycana və regiona münasibətdə siyasətini diqqətlə izləsək, YUNESKO-nun belə fəaliyyətinə müdaxilənin haradan qaynaqlandığını görmək olar. Qeyd edək ki, bütün bunlar səbəbindən Azərbaycanın birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri kimi fəaliyyətinə xitam verib. O səbəbdən qurumun idarəçiliyində dəyişiklik olması, onun baş qərgahının Fransa ərazisindən çıxarılması zəruridir.

Politoloq Elxan Şahinoğlu mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışib. Ekspert də qeyd edib ki, ötən illərdə göstərən YUNESKO təşkilatı hazırda Fransanın təsiri ilə qərarlar qəbul edir: “Fransa prezidenti Emmanuel Makron bu beynəlxalq təşkilatın qərgahının Parisdə yerləşməsindən istifadə edərək şərtlə-

YUNESKO Makronun əmrlərinin icraçısı rolunda

Elxan Şahinoğlu: “Azərbaycanın YUNESKO ilə əməkdaşlığının əhəmiyyəti yoxdur, çünki...”

rini diktə edir. Makron Fransanın sabiq mədəniyyət naziri Odre Azulenin bu beynəlxalq təşkilatın baş direktoru vəzifəsində işinə davam etməsinə nail olub. Bu səbəbdən Ermənistanı və erməni separatizmini dəstəkləyən Fransa YUNESKO-nu da eyni siyasətə sürükləyib. Bu təşkilat Azərbaycan torpaqlarının işğal altında qaldığı 30 ildə dağıdılmış ərazilərdəki dağıdılmış mədəniyyət abidələrini və məscid-

ləri araşdırmaq məqsədilə bölgəyə bir dəfə də nümayəndə heyəti göndərmədi. Ancaq elə ki, Azərbaycan ərazilərini işğaldan azad etdi, YUNESKO Parisin və ermənilərin tələbi ilə Qarabağa nümayəndə heyəti göndərmək məsələsini qaldırdı. Bu, açıq-aşkar ikili standartlar idi.

Digər tərəfdən, Azərbaycan öz torpaqlarını azad edib və yenidənqurma işlərinə başlayıb, dağıdılan mədəniy-

yət ocaqları, məscidlər və alban kilsələri bərpa olunur. Gəlib nəyi araşdırmaq istəyirdilər? Aydın idi ki, YUNESKO-ya monitoring aparmaq deyil, təşkilata Azərbaycan əleyhinə hesabat hazırlamaq əmri verilmişdi. YUNESKO-ya verilən xüsusi tapşırıq bu idi ki, Qarabağda yalnız Xankəndinə getməli idilər. Rəsmi Bakı dağıdılan Ağdamda da səfər etməyi və məhz oradan Xankəndinə getməyi

təklif etmişdi. Razılaşmadılar. Çünki onlar gəlməmişdən əvvəl ermənipərəst hesabat hazırlamışdılar. Buna imkan vermə bilməzdik”.

Elxan Şahinoğlunun fikrincə, bu baxımdan indiki şərtlər altında Azərbaycanın YUNESKO ilə əməkdaşlığının əhəmiyyəti yoxdur: “Azərbaycanın birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri kimi fəaliyyətinə xitam verməsi doğru qərardır. Bu təşkilatla əməkdaşlıq o zaman bərpa oluna bilər ki, YUNESKO Fransanın təsirindən qurtulsun və müstəqil qərarlar verməyə başlasın. Ancaq nə qədər ki, Fransa ermənipərəst mövqedən çıxış edəcək və YUNESKO Parisdən asılı vəziyyətdə qalacaq, əməkdaşlığın bərpası mümkün deyil. Önemli olan torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, Qarabağın yenidən qurulması, bu bölgə-mizdə həyatın canlanmasıdır, digər məsələlər təfərrüatdır”.

✉ **Xalidə GƏRAY**
“Yeni Müsavat”

DİM-lə Elm və Təhsil Nazirliyinin mübarizəsi qızıqdı

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevin “təhsil sadəcə ballardan ibarət deyil” fikri mediada DİM-lə nazirlik arasındakı mübarizə mövzusunu yenidən aktuallaşdırıb

“Şagirdlərin buraxılış və qəbul imtahanlarının nəticələrini ötən illərlə müqayisə etmək texniki baxımdan önəmlidir, çünki müəyyən təhlillər aparırıq, bölgələr üzrə nəticələrə baxırıq, məktəb direktorlarının fəaliyyətini qiymətləndiririk və s. Amma anlamalıyıq ki, təhsil sadəcə ballardan ibarət deyil”.

Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev REAL TV-yə müsahibəsində deyib.

Nazir bildirib ki, təhsil ölçülə bilən və ölçülə bilməyən dəyişənlərdir, çünki ballar nəyisə ölçsə də, hər şeyi ölçmür: “Təbii ki, bu il buraxılış ballarının yuxarı olması bizi sevindirir. Amma bizim müzakirələrimiz ballar üzərindən olmamalıdır, çünki ballar sonunda müəyyən bir qaydanın tətbiqi nəticəsində üzə çıxan rəqəmlərdir. Ancaq o rəqəmlərdən savayı, şagirdlərimizin istər milli, istər ideoloji, istərsə də mənəvi dəyərlər baxımından inkişafı daha önəmli suallardır. Yəqin ki, hər dövlət bu meyarları hər il ölçə bilmir. Bizim məktəblərin işinin adı bir

tərəfdən buraxılış imtahanlarında şagirdlərin yaxşı nəticə göstərməsidirsə, digər tərəfdən də ölçülə bilməyən və ya uzun müddətdə ölçülə bilən məsələlərə fokuslanmaqdır. Onların ölçülməsini kağız üzərindəki imtahanlarla yox, daha geniş anlamda həyat imtahanları ilə aparırıq. Sevinirik ki, son dövrlərdə bu imtahanlardan xalq olaraq çıxsa bilmişik. Bu

həm də təhsil sisteminin nailiyyətidir”.

Emin Əmrullayev əlavə edib ki, COVID-19 pandemiyası bizi azı 2 il geri salıb. Biz indi 2-3 il əvvəl müşahidə etməli olduğumuz nəticəni müşahidə edirik: “Bildiyiniz kimi, buraxılış imtahanlarının formatı 2018-2019-cu illərdən başlayaraq dəyişdi, açıq suallara keçdik. O dövrdə bu dəyi-

şikliklər cəmiyyət tərəfindən birmənalı qarşılanmadı, geniş müzakirələr oldu. İstənilən dəyişiklik belə olur. Amma bu gün biz görürük ki, dəyişikliklər cəmiyyət tərəfindən yaxşı mənada həzm olunub. Bu haqda statistik məlumatlar həmkarımız Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən daha geniş formada ictimaiyyətə açıqlanacaq. Amma istər açıq, istər analitik düşün-

cəni üzə çıxaran suallarda, istərsə də yazı tapşırıqlarına verilən düzgün cavabların faiz göstəricisi baxımından biz 2017-2018-ci illərlə müqayisədə əsaslı şəkildə irəliləmişik, yəni daha çox uşaq hazırda açıq suallara doğru cavab verir. Təhsil sistemindəki dəyişikliklər 1 il özünü göstərmir, buna zaman lazımdır. Biz 5-6 ildən sonra daha müsbət nəticələr görə bilərik”.

Nazirin bu fikirləri mediada DİM-lə nazirlik arasındakı mübarizə olduğu haqda rəyləri aktuallaşdırıb. Sosial şəbəkələrdə gedən müzakirələrdə DİM-in nazirliyin tabeliyinə verilməsinə dair fikirlər səsləndirilib. Bəzi ekspertlər hesab edib ki, eyni missiyanı daşıyan qurumların birləşdirilməsi effektivlik baxımından labüddür.

Təhsil eksperti Elşən Qafarov Bakupost.az/-a geniş videomüsahibəsində Dövlət İmtahan Mərkəzinin keçirdiyi son buraxılış imtahanlarına toxunub və adıçəkilən qurumun ünvanına kəskin ittihamlar səsləndirib. Ekspert qeyd edib ki, DİM qəsdən hər 5-6 ildən bir imtahan suallarını asanlaşdırır. Nəticədə imtahanda yüksək bal toplayan şagirdlərin sayı xeyli artır. Növbəti ildə isə suallar qəlizləşdirilir və nəticələr aşağı düşür.

Bu səbəbdən cəmiyyətdə orta məktəblərdə tədrisin zəif olduğu barədə fikirlər yenidən aktuallaşır, Elm və Təhsil Nazirliyi hədəfə çevrilir. Ekspertin fikrincə, DİM-in tətbiq etdiyi imtahan mexanizmi doğru deyil.

O hesab edir ki, test və proqramların hazırlanması səlahiyyəti DİM-dən alınmalıdır. Bu işlə Prezident və ya Nazirlər Kabineti nəzdində yaradılacaq Testologiya Mərkəzi məşğul olmalıdır. E.Qafarov Elm və Təhsil Nazirliyini də sərt tənqid edib. Onun sözlərinə görə, son illər təhsil sahəsinə digər sahələrdən olan, təhsilin problemlərinə bələd olmayan şəxslər rəhbərlik edir. Bu səbəbdən illərdir ki, orta və ali məktəblərdə təhsilin keyfiyyətində dəyişiklik müşahidə olunmur. E.Qafarov universitet rektorlarının da təhsildən çox şəxsi var-dövlətini artırmaq üçün çalışdıklarını, daha çox pul qazanmaq üçün tələbələri imtahandan qəsdən kəsdiklərini vurğulayıb. O, Azərbaycanda təhsil haqlarının yüksək olduğunu, bu səbəbdən gənclərin xaricdə təhsil almağa üstünlük verdiklərini qeyd edib.

Ekspertin fikrincə, Azərbaycanda distant təhsilə məqsədli şəkildə şərait yaradılmır ki, bu da təhsilin inkişafına, ixtisaslı kadrların hazırlığı məsələsinə ciddi zərbə vurur.

✉ **“Yeni Müsavat”**

Üçüncü həkim də varmış

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"İnek sağa bilməyəne həyat əyridir"
 (Azərbaycan ata sözü)

Öncə bir dəqiqləşdirmə aparım, hörmətli oxucular nigarın qalmasını. Keçən yazılarımdan birində Masallı rayon xəstəxanasında baş həkimlərin macərə dolu həyatından bəhs etmişdim. Prinsipcə, haqqında kino çəkilişi mövzudur. Baş həkimin birini rüşvət üstündə tutublar, onun məhkəməsi başa çatmamış yerinə qoyulan adamı da eyni maddə ilə tutublar. Nəticədə birinci baş həkimə cəza təyin edilməmiş, ikinci baş həkim artıq içəridə yatır. Mən də guya fantaziyamı işə salıb yazmışdım ki, həmin xəstəxanaya qoyulacaq üçüncü həkim tutsaydılar gülürdüm. Elə bu cür də yazmışdım: "Əcəb gülərdim".

İndi isə heç güləsi halım yoxdur, çünki həyat mənim düşündüyümdən daha tragikomik imiş: sən demə, Masallı rayon xəstəxanasına son 2 ildə artıq 4 dəfə baş həkim qoyublar və 2 həbs ediləndən başqa 1 özü istefa verən də varmış. Bu baş həkim isə ağılıza gəlməz: dükandan oğurluq etməkdə suçlanırmış. Sonra buna dözməyib, işdən çıxıb.

İnsafən, həkim oğurluq əhvalatını ona qarşı təşkil edənlərin olması haqda da açıqlama veribmiş. Deyir rayonda çoxlu saxta pensiya alanlar vardı, onlara sənəd vermirdim, məni gözləri götürmür və sairə. Niyə belə hallar olsun? Əgər oğurluq videosu yalan imişsə, nə üçün xalqa bu böhtanı atanların, düzəndənlərin cəzalanması haqda heç bir xəbər verilməyib? Çünki üstündən 3 il keçir.

O baxımdan, məcburam əhvalatı ilkin variantda qəbul etmə. Sanki həmin sistemdə yoluxucu xəstəlik var, kimi vəzifəyə qoyurlarsa, xarabı çıxır.

Məntiqlə, gerek ilk baş həkimini heç tutmazdılar. Yəni yeyib doymuşdu. Düşünürəm ki, hüquqi prosedurlara, qanunvericiliyə yenidən baxmalıyıq. Hər rüşvət alanı tutmaq. Sınaq müddəti verək, məsələn. O müddətdə nə qədər çox pul yığa bilse, işdə qalsın. Bir növ, rüşvətxorluqda bal sistemi yaradaq. Çox bal yığan qalsın, yerinə burnufırtıqlı, gənc kadr qoymağın mənası yoxdur.

Bəzi ekspertlərin fikrincə, kimisə korrupsiya ilə tutmaq bu işi ucuzlaşdırır. Yaxşı süd verən inəyi kəsmək kimi bir şey alınır. O cümlədən inəyin əmcəkləri südlə dolmamış altına vedrə ilə hücum çəksən tək qoyar, ağzın-burnun dağlar. Güman edirəm hörmətli prokurorluq əməkdaşları bunu öz fəaliyyətləri zamanı hər an diqqətdə saxlayırlar.

Dəyişiləsi qanunlardan biri də, hesab edirəm, pensiya qanunudur. Bugünlərdə Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun informasiyasını oxuduq: 2024-cü ilin may ayında olan vəziyyətə görə yaşı 100 və daha çox pensiyaçılarımızın sayı 280 nəfərdir.

Halal olsun. Həmin zəhmətkeşlərimizi təbrik edirik. İki yüz yaşasınlar. Eyni zamanda istər-istəməz sual yaranır ki, niyə pensiya yaşını qaldırmırıq, hələ də 65 rəqəmi üzərindədir? Əgər bu 280 nəfər 100 yaşa çatıbsa, başqaları da çatır. Kim yüz yaşamırsa, günah özündədir - bunu bilir, hörmətli şairimiz qəti hökm veribdir, adını çəkmək istəmirəm, özü 84 yaşında rəhmətə gedibdir.

Sözləşir, həmin şeir bəndinin tam versiyası bu cürdür, əzbərləyin, toyda-qonaqlıqda-filanda deyib özünüzdü savadlı adam kimi göstərsiniz: "Heç əlinə alma əsa, Yetmişdə batma yasa, Hər kim yüz il yaşamasa, Günah onun özündədir".

İlkin olaraq pensiya yaşını 95-ə qaldırmağı təklif edirəm. Sonrasına baxarıq. Əsas xalqın dəstəyidir.

Bir məsələ də diqqətimi çəkdi, 100-ü keçən həmin 280 yoldaşın cəmi 36 nəfəri kişidir. Qalan 244 nəfər qadındır. Bu isə feministlərin, başqa xaricdən maliyyələşən qara qüvvələrin propaqandasını yalana çıxarır. Əgər qadınlar zülüm görürsə, niyə 100 yaşayırlar? Bəs biz qadınları döyüb qurtarmışdıq?

Ancaq elmi baxımdan ola bilsin bunlar qırğından salamat çıxanlardır, uzun yaşayırlar. Müharibə veteranları arasında da belə uzunömürlülər olurdu, yadıma gəlir. Fərsətdən yararlanaraq onları faşizm üzərində qələbə münasibətilə təbrik edirəm.

Azərbaycanın NATO-nun Sülh Nəminə Tərəfdaşlıq proqramına qoşulması ölkənin sülhün təşviqinə davamlı sadıqlılığının göstəricisidir. "Yeni Müsavat" qeyd edir ki, bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin "X" hesabında paylaşımında qeyd edilib. "30 il əvvəl Azərbaycan NATO-nun Sülh Nəminə Tərəfdaşlıq proqramına qoşulub."

Bu əlamətdar hadisə həm Cənubi Qafqazda, həm də bütün dünyada əməkdaşlığa, təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə və sülhün təşviqinə davamlı sadıqlılığımızı vurğulayıb, - XİN qeyd edib. Azərbaycanla NATO arasındakı əlaqələr 1992-ci ildə Azərbaycanın yeni yaradılan Şimali Atlantika Əməkdaşlıq Şurasına daxil olması ilə başlayıb. NATO ilə Azərbaycan arasında əhəmiyyətli tərəfdaşlıq 1994-cü ilə təsadüf edir. Azərbaycan Prezidentinin 21 noyabr tarixli fərmanı ilə 1997-ci ildə NATO-da diplomatik nümayəndəlik təsis edilib. Azərbaycan 2002-ci ilin noyabrında NATO PA-nın qərarı ilə assosiativ üzv olub və 2004-cü ilin martında NATO Əməliyyat İmkanları Konsepsiyasına qoşulub.

Azərbaycan 1999-2008-ci illərdə NATO-nun rəhbərliyi ilə Kosovo-da keçirilən sülhməramlı və sülhə dəstək əməliyyatlarında iştirak edib. Azərbaycan 1 sentyabr 1999-cu ildə Kosovoya 34 hərbiçidən (32 əsgər, 2 zabıt) ibarət bir birlik göndərdi və kontingent Dragasda Türkiyənin rəhbərlik etdiyi 4-cü Mexanikləşdirilmiş Piya-da Birliyinin tərkibində fəaliyyətə başlayıb. Ümumilikdə, Kosovodakı missiyada Azərbaycan 362 hərbi qulluqçu (345 əsgər, 17 zabıt) xidmət edib. 15 avqust 2003-cü ildən 7 dekabr 2008-ci ilədək isə İraqın Beynəlxalq Koalisiya Qüvvələri daxilində sülhməramlı missiyada 151 şəxsi heyətdən (120 əsgər, 31 zabıt) ibarət Azərbaycan hərbi kontingenti iştirak edib. Azərbaycanlı qüvvələr hadisədə yerləşən su anbarının və su elektrik stansiyasının təhlükəsizliyini təmin edirdilər. Azərbaycan 7 dekabr 2008-ci ildə Koalisiya Qüvvələrinin geri çəkilməsi səbəbindən İraqdan qüvvələrini çıxarıb. Nəhayət, Azərbaycan 15 noyabr 2002-ci ildə Əfqanıstanda ISAF əməliyyatını dəstəkləmək üçün 22 hərbiçidən ibarət bir hərbi birlik göndərib. Milli Məclisin 2 oktyabr 2008-ci ildə qəbul etdiyi qərar əsasən, birliklərin sayı iki dəfə artırılıb. 2009-cu ilin fevralından etibarən 90 nəfər Azərbaycan şəxsi heyəti ISAF-in rəhbərlik etdiyi Türkiyə birliyində xidmət edib. Azərbaycanlı birliklər Kabilə yerləşən televiziya qülləsini, ISAF-in mərkəzi sursat anbarının təhlükəsizliyini və patrul xidmətinə yerinə yetiriblər.

NATO ilə tərəfdaşlığın 30 ili: Azərbaycanın alyansa üzvlüyü...

Qoşulmama Hərəkatının üzvü olaraq müdafiə bloklarına üzv olmamaq niyyətini ortaya qoysaq da, ordumuz NATO standartlarına uyğun səviyyədə qurulur; polkovnik: "Postsovet məkanında Azərbaycan qədər NATO ilə əməkdaşlıq edən ölkə yoxdur"

Göründüyü kimi, Azərbaycan NATO ilə əməkdaşlıq çərçivəsində münəfiqə zonalarında öz sülhməramlı kontingenti ilə iştirak edib. Lakin heç bir zaman bu hərbi bloka qoşulmaq həvəsini dilə gətirməyib. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının üzvü olaraq müdafiə bloklarına üzv olmamaq niyyətini ortaya qoyub. Ona görə də ne NATO, ne KTMT-yə qoşulmaq istəyimiz var. Bu, həm də Azərbaycanı güc mərkəzləri arasında gedən strateji mübarizənin dişləri arasında sıxılmaq riskindən kənarda qoyur. Çünki postsovet məkanında alyansa üzv niyyəti olan respublikalarla Rusiyanın münasibətləri göz qabağındadır. Üstəlik, Azərbaycan onsuz da NATO ilə əməkdaşlıq edir, bölgəyə tez-tez amerikalı generallar səfər edirlər, NATO baş katibinin Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionu üzrə xüsusi nümayəndəsi Xavier Kolomina vaxtaşırı regiona baş çəkir, ən əsası isə biz ordumuzu Türkiyə hərbi modelinə uyğun qurmaqdaşıq. Bu da elə NATO standartları səviyyəsində ordu təkmilləşdirməkdir. Yeni hərbi bloka qoşulmaqla özünü təhdidlərlə üzbəüz qoymaqdansa, bu strategiya daha pragmatikdir.

Polkovnik Şair Ramaldanov "Yeni Müsavat"a qeyd etdi ki, Azərbaycan müstəqil-

lik dövründə öz yolunu seçmiş dövlətdir: "Bu yolun əvvəlini Ulu öndər Heydər Əliyev qoyub, sonra cənab Prezident İlham Əliyev davam etdirib. O zaman qardaş Türkiyə ilə birgə addımlar atılmağa başlandı və "Bir millət, iki dövlət" şüarı seçildi. O zamandan bəri Azərbaycan Ordusunun NATO səviyyəsində qurulmasının təməli qoyuldu. Sonra biz alyansla müxtəlif proqramlarda, təlimlərdə, kurslarda iştirak etməyə başladıq. Mən deyirdim ki, hərbiçilərimiz iştirak etdiyi təlimlərdə ən yüksək səviyyədə nəticə göstərirlər, həmişə mükafatlanırlar. Özüm də o təlimlərdən birində Avstriyada iştirak etmişəm. Sonra cənab Prezident İlham Əliyevin dövründə bu əməkdaşlıq sürətləndi. Azərbaycan Kosova, Əfqanıstan, İraqda sülhməramlı missiyasını yerinə yetirdi. Hətta Əfqanıstana bir tağım - 20 nəfər getmişdi, sonra onların xahişi ilə hərbiçilərin sayı 120 nəfərə qədər artıldı".

Polkovnik bildirdi ki, bu gün Ali Baş Komandanın tapşırıqlarına əsasən, ordumuz Türkiyə modelinə keçməkdədir: "Əslində bu həm də NATO modelinə keçmək deməkdir. Düzdür, alyans ölkələrinin ordularının müxtəlifliyi var. Yeni heç də hamısı bir-birinə oxşamır. Amma biz bu səviyyədə ordunu inkişaf etdiririk. Bundan başqa, Azərbaycan Qoşul-

mama Hərəkatına sədrlik edir və bizim bu sahədə də müstəqil siyasətimiz özünü doğrultdu. Hazırda NATO ilə sıx əməkdaşlıq edirik. Lakin bu əməkdaşlıq maraqlara uyğun davam etdirilir. Bizdə çoxlu zabıtlar var ki, NATO-nun kurslarını keçiblər. Eyni zamanda Türkiyənin "Kara hərbi" akademiyasında təhsil almış zabıtlərimiz var ki, indi yüksək rütbə tuturlar. Ona görə də Baltıqyanı ölkələr istisna, postsovet məkanında Azərbaycan qədər NATO ilə əməkdaşlıq edən ölkə yoxdur. Bu münasibətlər də özünəməxsus yer tutur. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında ordumuz inkişaf edir və müasir yanaşmanı NATO-dan götürmüşük. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bizim Brüsseldə daimi nümayəndəmiz var və sülhməramlı qüvvələrlə bağlı ayrıca kontingent mövcuddur. Bu taborlar NATO ölkələrinin nümayəndələri ilə hər il təlimlər keçirlər. Ona görə də hər il NATO proqramlarında Silahlı Qüvvələrin nümayəndələri iştirak edirlər və bu tədbirlər ilbəil artır. Həmçinin Türkiyə ilə "Bir millət, iki dövlət" şüarı və Şuşa Bəyannaməsi əsasında hərbi mütəfəqqiliyi gücləndiririk, birgə təlimlər keçiririk. Əgər Türkiyə ilə birgə təlimlər keçiriksə, NATO ilə təlimlər sayıla bilər".

Emil SALAMOĞLU,
 "Yeni Müsavat"

Son həftələrdə bir neçə ərəb dövləti həm Qəzza zolağında, həm də İordan çayının qərb sahilində fəaliyyət göstərəcək ərəb sülhməramlı qüvvələrinin yaradılmasını müzakirə etməyə hazır olduqlarını bildiriblər.

Bu barədə "Financial Times" xəbər verir ki, ərəb diplomatik mənbələrinə görə, ərəb paytaxtları bu məsələdə mövqelərini yumşaldıblar. Çünki bu, İsrail qoşunlarının sektordan çıxarılmasına imkan verəcək. Bu, Fələstin muxtariyyətinə Qəzzanı öz nəzarətinə qaytarmaq imkanı vermək üçün nəzərdə tutulmuş müvəqqəti tədbirdir.

"Financial Times" bunun Misirin təşəbbüsü olduğunu iddia edir. Bundan əvvəl Qətər, Səudiyyə Ərəbistanı və İordaniya belə bir təklifə qarşı çıxmışdı. Həmçinin bildirilir ki, kontingentin yaradılması üçün BMT Təhlükəsizlik Şurasının təsdiqi tələb olunacaq.

İsrail hökuməti hərbi əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra Qəzza zolağına kimin nəzarət edəcəyinə hələ qərar verməyib. Rəsmi Qüds ərəb sülhməramlılarının Yəhudeya və Samariyada yerləşdirilməsi ilə razılaşmayacaq.

Qeyd edək ki, son zamanlar İsrailə HƏMAS arasında atəşkəs məsələsi yenidən aktuallaşıb. ABŞ başda olmaqla, Qərb, Türkiyə, Qətər və bir sıra digər dövlətlərin bu istiqamətdə səyləri artıb. Hətta atəşkəsin 2 aylıq ola biləcəyi barədə fikirlər də səslənir.

Azərbaycanın hələ ötən ilin oktyabrından başlanan HƏMAS-İsrail müharibəsindən əvvəl mövqeyi dəfələrlə bəyan edilib.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Şərqi Qüdsün Fələstinin paytaxtı kimi tanınması ilə müstəqil Fələstin dövlətinin yaradılmasının beynəlxalq hüquqa və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının müvafiq qətnamələrinə

uyğun olduğunu bəyan edib. Rəsmi Bakı yeni böhrandan sonra da bu mövqeyinə sadıq idi.

Həm ərəblərin sülhməramlı istəyindən, həm də niyə Fələstin dövlətinin yaranmasından bu qədər qorxurlar?

AĞ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli İsrailin Fələstin-də ciddi müqavimətlə üzləşdiyini qeyd etdi: "Əvvəla onu

deyim ki, rəsmi Qüds ifadəsi yanlışdır. Bu söz Azərbaycanın xarici siyasətinə ziddir. Rəsmi Bakı Qüdsü İsrailin nəinki paytaxtı, heç şəhəri kimi tanımayıb. Ona görə Azərbaycan mediası da bu cür ifadələrdə diqqətli olmalıdır. O ki qaldı ərəb qoşunlarının Fələstinə yerləşdirilməsinə, proses ona doğru gedir və gec-tez bu baş verəcək. İsrail Fələstinə silahlı müqaviməti qıra bilmir. Əsas hədəfləri HƏMAS-ı məhv etmək idi, onu da edə bilmədilər. Əvəzində silahsız ərəb xalqına qarşı yəhudi dövləti genosid edir. Artıq Haaqa tribunali da bu haqda danışmağa başlayıb. Sionizmin məqsədi Fələstinə bir ərəb də qoymamaq idi. Göründüyü kimi, hədəflərinə çatı bilmirlər, amma bu mənfur arzularından da imtina etmək istəmirlər. Rəfah şəhərində də hərbi əməliyyatları bundan xəbər verir. Bu, son cəhdlərdir, əks halda, ərəbsiz Fələstin reallığına nail ola bilməyəcəklər. Ondan sonra Fələstinə ərəb, hətta gələcəkdə türk qoşunları da yerləşdirilə bilər. Qorxaq və satılmış ərəb monarxiyaların-dansa, Türkiyə ordusunun Fələstinə yerləşdirilməsi yerli xalq üçün daha təhlükəsiz gələcəyə zəmanət və yaşam təminatıdır. Sionizm üçün isə

BMT əvəzinə ərəb sülhməramlıları - Bakı istəyir ki...

Bəzi ərəb dövlətlərindən ilginc təklif

türkdənsə, ərəb qoşunlarının Fələstinə daxil olması daha məqbuldur. Çünki indiki ərəb ölkələrini Fələstindən yenə çıxaracaqlarını düşünə bilirlər, amma yaxşı başa düşürlər ki, türk əsgərinin ayağa yenə müqəddəs torpaqlara girsə, oralar yaxın keçmişdə olduğu kimi tam olaraq müsəlmanın olacaq".

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayevin sözlərinə görə, İsrail-HƏMAS müharibəsinin hələ də davam etməsi ABŞ və region dövlətlərini çox narahat edir: "Qəzzada atəşin dayandırıl-

ması və sabitliyin yaranması üçün indiyədək müxtəlif təkliflər irəli sürülüb. Misirin Qəzza-da sülhməramlıların yerləşdirilə biləcəyi ilə bağlı təklifi bir neçə ay öncə olmuşdu. Amma buna həm qonşu ərəb dövlətləri, həm də İsrail etiraz etmişdi. İsrailin etirazının əsas səbəbi HƏMAS-ı regiondan çıxartmamış və təhlükəsizliyinə qərantıyanı təmin etməmiş bölgəyə sülhməramlıların yerləşdirilməsi olmuşdu. Əslində düşünürəm ki, o da bir bəhanədir. Netanyahu hesab edir ki, sülhməramlıların orada yerləşməsi problemin həllinə yox, onun konservasiyasına, əslin-

də isə İsrailə qarşı gələcəkdə hücumların ola biləcəyinə gətirib çıxara bilər. O səbəbdən özünün təklifləri üzərində daha təkidlə dayanıb. Bu təkliflərin əsası HƏMAS-ın Qəzzadan tamamilə çıxmasıdır. Bütün bunlara baxmayaraq, xeyli müddətdir ki, Qəttərdə danışıqlar gedirdi. Bu danışıqlarda hədəf 130 israili girovun qaytarılması və ilkin etapda 1 həftəlik atəşkəsin əldə olunması və onun uzadılması məqsədilə növbəti müzakirələrin aparılması idi. Amma HƏMAS bu məsələdə razılaşmayıb, təxminən 33 əsir qaytarılmasını müzakirə edəcəyini bildirmək-

lə mayın 5-də danışıqları dalana dirəmişdi. İsraildə isə həmin əsirlərin bir çoxunun artıq həyatda olması ilə bağlı şübhələr artıb. Belə bir gedişatda danışıqların son günü, mayın 5-də HƏMAS-ın hərbiləşdirilmiş qollarından biri Rəfah ətrafından İsrailə raket atəşi açmışdı. May ayının 6-da isə İsrail Rəfahda quru əməliyyatlarına başlayıb. Düşünürəm ki, hazırkı durumda təklif olunan sülhməramlıların regionda yerləşdirilməsi mümkün olmayacaq. Buna ilk növbədə İsrail razı olmayacaq. Çünki hazırda əsas hədəf Qəzzanı tam nəzarətə götürmək və HƏMAS-ı oradan çıxartmaqdır ki, buna da quru əməliyyatları vasitəsilə nail olacağına inanır. Sonrakı mərhələdə Qəzzanın hansı şəkildə idarə olunması məsələsi ortalığa çıxacağı halda çox güman ki, orada öz nəzarətini saxlamaqla bölgəni Mahmud Abbasın Fələstin Administrasiyası ilə birgə idarə etməsi müzakirə olunacaq. Bir müddət öncə belə bir perspektivə ola biləcəyi ilə bağlı İsrail rəsmiləri bildiriblər. Amma hələ ki HƏMAS təhlükəsi ortada var ikən gedişatda yumşalma olmayacaq. HƏMAS isə məcbur qalmayana qədər çətin ki, Qəzzadan çıxsın".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Bakının fəallaşan "Qara qitə" siyasəti

Azərbaycan Afrika qitəsindəki ölkələrlə əlaqələrin inkişafına maraq göstərir; **Natiq Cəfərli:** "Turizm və aqrar sektorlarda əlaqələri inkişaf etdirmək olar"

Bakının Afrika ölkələri ilə münasibətlərin inkişafına xüsusi diqqət yetirməsi siyasi kon-yukturanın yox, ardıcıl və məqsədyönlü fəaliyyətin məntiqi nəticəsidir. Şərq və Qərb arasında yerləşməsinə baxmayaraq, Azərbaycan Afrika qitəsindəki ölkələrlə əlaqələrin inkişafına maraq göstərir, gələcək əməkdaşlıq üçün qarşılıqlı faydalı imkanlara yol açır. Uzun illər Qərbin amansız istismarına məruz qalan "Qara qitə" ölkələrinin "soyq müharibə"nin başa çatmasından sonra geosiyasi arenada çəkisinin artması Bakının kontinentlə siyasi-iqtisadi əlaqələrinin yaradılmasına və inkişaf etdirilməsinə təkan verir.

Konqo Respublikası Prezidentinin səfəri, bu qitədəki bəzi ölkələrlə viza rejiminin ləğvi buna sübutdur. Azərbaycanla Qambiya arasında diplomatik pasport sahibləri üçün viza aradan qaldırılıb. Afrika əhalisi çoxsaylı etnik qruplardan təşkil olunsun da, əsasən ingilis, fransız, portu-

qal və ərəb dilində danışır. Afrikanı ənənəvi olaraq üç subregiona bölürlər - Şimali

Afrika (Aralıq dənizi ətrafı və Məqrib ölkələri - Əlcəzair, Tunis və Mərakeş), Tropik

Afrika (Şərqi, Mərkəzi və Qərbi Afrika) və Cənubi Afrika.

Şimali Afrika İslam ölkələrinin yerləşdiyi və dünyanın əhəmiyyətli geosiyasi məkanını hesab olunan regiondur. Avropanı və dünyanı Hind okeanı və Afrika ilə, digər dəniz və okeanlarla əlaqələndirən məşhur Süveyş kanalı, böyük dəniz limanları məhz Şimali Afrikada yerləşir. Bu ərazini Aralıq dənizi hövzəsinin açar-keçidi də adlandırılır. Azərbaycanın Afrika siyasəti iki istiqamət üzrə həyata keçirilir. Bu siyasətin bir istiqamətini Afrikanın müsəlman dövlətləri ilə hərtərəfli münasibətlər yaratmaq, iqtisadi, siyasi, mədəni əlaqələr qurmaq, bu ölkələrin imkanlarından ölkəmizin daxili və xarici problemlərinin həllində, milli maraqlarımızın qorunmasında istifadə etmək təşkil edir. Digər istiqamət isə qitənin digər ölkələri ilə münasibətlər üzərində quru-

lub. Xüsusən BMT çərçivəsində, beynəlxalq qurumlarda Afrikanın böyük, nüfuzlu dövlətlərinin dəstəyini qazanmaq, Azərbaycanın beynəlxalq hüquqlarının təmin olunmasında onların səsindən, mövqeyindən istifadə etmək müstəqil dövlətimizin xarici siyasət vəzifələrinə daxildir. Çünki Afrika ölkələri BMT üzvlərinin 13 faizini təşkil edir və istənilən səsvermədə ciddi faktor rolunu oynayır. Bundan başqa, "bitərəf dövlətlər" Beynəlxalq Frankofon Təşkilatının (BFT) yarından çoxunu, İslam Konfransı Təşkilatının (İKT) və Ərəb Dövlətləri Liqasının (ƏDL) üçdən birinə qədərini təşkil edir. Buna görə də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq Afrika ölkələri olmadan qeyri-səmərəlidir.

İqtisadçı Natiq Cəfərli-nin "Yeni Müsavat"a dediyyə görə, Afrika qitəsində 54 ölkə mövcuddur, bu da BMT-yə üzv ölkələrin dördü biri sayılır: "Qoşulmama Hərəkatının üzvlərinin isə 40 faizə yaxını deməkdir. Ona görə Azərbaycanın Afrika dövlətləri ilə münasibətlə-

rini yaxşılaşdırması beynəlxalq platformalarda ölkəmizin mövqeyinə uyğun məsələlərdə dəstək almaq üçün vacibdir. O səbəbdən əlaqələr inkişaf etdirilir. Eləcə də turizmin inkişafı üçün bu münasibətlərin qurulması əhəmiyyətlidir".

N.Cəfərli ticarət əlaqələrinə gəlincə, hesab edir ki, bizdə ixracda 90 faiz enerji sahəsi rol oynadığı üçün Afrika ölkələrinə bu məhsulların satışı mümkün deyil: "Çünki Azərbaycanın enerji məhsullarının ixrac marşrutu bəllidir və potensial da o qədər deyil ki, Afrikaya satılsın. Amma gələcəkdə Afrikadan idxal edilməli məhsullar var. Bura kənd təsərrüfatı malları daxildir. Azərbaycandan isə neft-kimya, gübrənin Afrikaya ixracı mümkündür. Bu məsələyə bir az da başqa kontekstdə baxmaq lazımdır: söhbət qardaş Türkiyənin Afrikaya açılımdan gedir. Ərdəğanın nəhəng proyektləri olub. Məncə, Azərbaycan Türkiyə ilə koordinasiyalı hərəkət etdiyi üçün Afrikaya doğru da bərabər şəkildə iş görmək olar".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Rusiyanın yeni baş naziri kim olacaq?

Putinin inauqurasiyasından sonra hansı kadr dəyişikliklərinin olacağı müzakirə edilir

Martin 15-17-də keçirilən prezident seçkisinə bütün rəqiblərini əhəmiyyətli dərəcədə üstələyərək 87,28% səsle qalib gələn Vladimir Putin 2030-cu ilə qədər dövlət başçısı vəzifəsini icra edəcək.

Rusiyanın seçilmiş prezidentinin andıçmə mərasimi mayın 7-də keçirilib. Moskva vaxtilə 12:00-da başlayan mərasimdə nazirlər, parlamentin hər iki palatasının üzvləri, Prezident Administrasiyasının rəhbəri, Konstitusiya Məhkəməsinin hakimləri, Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvləri, diplomatik korpus nümayəndələri iştirak ediblər.

Rusiya Konstitusiyasının 116-cı maddəsinə əsasən, elə həmin gün Rusiya baş naziri və hökumət üzvləri öz səlahiyyətlərini ölkənin yeni seçilmiş prezidentinə dövr edərək istefaya gedib. Eyni zamanda Nazirlər Kabinetinin üzvləri yeni hökumət formalaşana qədər öz vəzifələrini icra etməyə davam edəcəklər.

Bu gün - mayın 8-də Dövlət Duması yeni baş nazirin namizədliyinə baxa bilər. Dövlət Duması onun namizədliyini təsdiq etdikdən sonra yeni Nazirlər Kabineti formalaşacaq.

Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko bir neçə gün əvvəl "RIA Novosti"-yə açıqlamasında hökumətdə kadr dəyişikliyinə mümkünliyini etiraf edib. Eyni zamanda deyib ki, Nazirlər Kabinetinin "onurğa sütünü" fəaliyyətini davam etdirəcək. Matviyenko hökumətin hansı üzvlərinin bu "onurğa"ya daxil olduğunu dəqiqləşdirməyib.

Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov mümkün hökumət dəyişiklikləri barədə danışarkən deyib ki, "proses sakit və düşünülmüş şəkildə həyata keçiriləcək".

RTVI-nın Dövlət Dumasındakı mənbələrinə görə, dəyişikliklər Təbii Sərvətlər, Kənd Təsərrüfatı, Mədəniyyət nazirlikləri və Hesablama Palatasında rəhbər vəzifələrə təsir göstərə bilər. Maliyyə Nazirliyinin rəhbəri Anton Siluanov isə öz vəzifəsini qoruyub saxlayacaq, Elvira Nabiullinanın Mərkəzi Bankın rəhbəri postunu tərk etməsi ehtimalı da aşağı səviyyədə qiymətləndirilir.

Xüsusilə külli miqdarda rüşvət almaqda təqsirləndirilən müdafiə nazirinin müavini Timur İvanovun həbsindən sonra ekspertlər və jurnalistlər Şoyqunun yeni hökumətə daxil ola bilməyəcəyi barədə danışmağa başlayıblar. Bununla belə, əksəriyyət Şoyqunun istefaya getmək təhlükəsi olmadığına inanmağa meyllidir. Sergey Lavrovun Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri vəzifəsindən istefası müzakirə edilir. RTVI-nın Dövlət Dumasındakı iki mənbəsinin məlumatına görə, xarici işlər naziri postunu Asiya üzrə mütəxəssis tuta bilər.

Dövlət Dumasının iki fraksiyasının rəhbərliyi hesab edir ki, Lavrovun daha bir il və ya il yarım nazir işləməsi və ABŞ prezident seçkilərindən sonra vəzifəsini tərk etməsi mümkündür.

□ "Yeni Müsavat"

Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri Ceyhun Bayramovla Ararat Mirzoyanın Qazaxıstanın Almatı şəhərində mayın 10-da görüş qərarından sonra diqqətlər Orta Asiyaın bu paytaxt şəhərinə yönəlib.

Qeyd edək ki, Ceyhun Bayramov və Ararat Mirzoyan sonuncu dəfə fevralın 28-29-da Berlində görüşüb. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin bağlanması prosesi çox tezliklə başa çatmalıdır. Ermənistan KİV-inə istinadən xəbər verir ki, bunu ölkə parlamentinin sədri Alen Simonyan Almatı şəhərində keçiriləcək görüşə toxunaraq bildirib. O qeyd edib ki, bu saziş 2023-cü ilin sonunda da imzalanı bilər.

Almatı 1991-ci ilin dekabr ayının 21-də SSRİ-nin mövcudluğunu dayandırdığına işarə edən Belovej sənədinin təsdiqlənməsi ilə yadda qalıb. Həmin gün MDB-nin yaranması ilə SSRİ-nin mövcudluğunu dayandırdığını qeyd edən Belovejsk sazişi təsdiqlənib. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan 2022-ci il oktyabrın 6-da Avropa Siyasi Birliyinin Praqada keçirilən birinci sammiti çərçivəsində baş tutan dördtərəfli görüşdə məhz Almatı Bəyannaməsinə əsasən Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını bəyan edib. Belə görüşlər ilk deyil və şübhəsiz ki, son təmaslar da olmayacaq. Sırr deyil ki, Azərbaycan masaya de-yure və de-fakto üstünlüklərlə oturur. Prosesin gedişatında irəliləyişin əldə olunması gözləniləndir. Sülh prosesi istiqamətində daha konkret danışıqların şahidi ola bilərik. Düzdür, konkret nəticələrin əldə edilməsindən söhbət getmir. Amma görüşlərin intensiv hal alması perspektivdə sülhə zəmin hazırlanması baxımından faydalıdır.

ABŞ Dövlət Departamenti isə Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin Qazaxıstanla gözlənilən görüşünü şərh etməkdən yayınıb. Musavat.com xəbər verir ki, Dövlət Departamentinin sözcüsü Metyu Miller brifinqdə deyib: "Mənim bu məsələ ilə bağlı hər hansı şərhim və ya gözləntilərim yoxdur".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında normallaşma prosesinin vasitəçisiz davam etdirilməsi ən məqbul və effektiv formatdır: "Ermənistanın tənqidatçı və şantaj ritorikası son zamanlar imtinası sülh prosesinin cari il ərzində uğurlu nəticələnməsinə ümidlər yaradır. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə ən mötəbər görüş və tədbirlərdə açıq şəkildə bəyan edib ki, Azərbaycan sülh gündəliyinə sadıqdır, bununla yanaşı, ayıncı xətlərə qarşıdır. Lakin rəsmi Bakıdan fərqli olaraq Ermənistan müstəqil siyasi kurs həyata keçirə bilmədiyindən normallaşmaya da aydın baxışları yoxdur. Sözə sülh prosesinin tərəfdarı kimi çıxış edir, amma əməldə sürətlə silahlanmaya gedir, əsasız iddialar irəli sürür, Azərbaycana qarşı beynəlxalq qarayaxma, təzyiq kampaniyasının lokomotivi rolunda çıxış edir.

Ən təhlükəlisi ondan ibarətdir ki, Cənubi Qafqaza kənar, regionla heç bir bağlılığı, tarixi, mənəvi və s. əlaqələri olmayan ölkələrin müdaxiləsinə imkan yaradır. Biz bunu Fransanın təmsilində açıq şəkildə görürük. Makron iqtidarının desktruktiv yanaşması, İrəvanda tənqidatçılara hər cür dəstək verməsi, Ermənistanı silah-

vanın qarşısında şərt kimi qoyulmalıdır. Ədalət öz yerini almıdır. Fransanın, göründüyü kimi, dağıdıcı fəaliyyəti, davamlı təzyiqləri istədikləri nəticəni nəinki vermir, Makron iqtidarının regionda maraqlarını sarsıdır. Məncə, sülhə nail olmaq üçün tək xarici işlər nazirləri ilə kifayətlənməməli, yanaşı fəaliyyət mexanizmləri

fəadə etməlidir. Danışıqlarda erməni cəmiyyətinin parçalanmasından istifadə etmək lazımdır. Paşinyanla Mirzoyan arasında yaranacaq ziddiyyət zamanı uzatsa da Ermənistanı aşındırır".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu görüş barədə belə bir status paylaşib: "Azərbay-

Nazirlərin Almatı görüşü: sülh sənədinə doğru...

Azərbaycan masaya de-yure və de-fakto üstünlüklərlə oturur

landırması Ermənistanla Azərbaycan arasında etimad mühitinin yaradılmasını ciddi şəkildə əngəlləyir. Bu görüşün ortada olan fikir ayrılıqlarını və mübahisəli məsələləri həll edəcəyini düşünməsəm də, ancaq konstruktiv uzlaşmalar üçün bəzi problemlərin həllənməsi üçün ilk addım ola bilər. Vurğuladığımız kimi, Ermənistan iqtidarına ciddi xarici və daxili təsirlər mövcud olduğundan ehtiyatlı davranış sərgiləmək məcburiyyətindədir. Üstəlik də Azərbaycan qalib dövlətdir. Masada tərəflər istər-istəməz eyni statusda oturma bilməzlər.

Paşinyan 2022-ci il oktyabrın 6-da Avropa Siyasi Birliyinin Praqada keçirilən birinci sammiti çərçivəsində baş tutan dördtərəfli görüşdə məhz Almatı Bəyannaməsinə əsasən Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını bəyan edib. Bunun ardınca uydurma 31 kəndə, o cümlədən Başkənd iddia edir. Həmçinin dah 4 kəndiminin qaytarılmasını müzakirə masasına daşıyır. Halbuki Ermənistanın bir qarış torpağı Azərbaycanda yoxdur. Gədəbəyin Başkənd kəndi Azərbaycanın rəyi və fikri öyrənilmədən Ermənistanla bəxş edililib. Qazağın işğal altında qalan 3 kəndi və Naxçıvandakı 1 kənd qeyd-şərtsiz ətrafı ilə birlikdə ermənilərdən boşaldılmışdır. O cümlədən 1969-cu ildə Ermənistanla verilən Nüvədi şəhər tipli qəsəbəsi də qaytarılmalıdır və bu, danışıqlarda İrə-

zərində də işlənilməlidir. Biz istəsək də, istəməsək də hər iki dövlət qonşudur, müharibələr, qarşıdurmalar təkə region üçün deyil, xüsusən də Ermənistanın dövlət olaraq mövcudluğuna böyük risklər yaradır. Odu ki, Ermənistan Azərbaycanın irəli sürdüyü təklifləri və şərtləri qəbul etməklə özünü xilas edə bilər".

AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynovun fikrincə, Fransanın prosesə müdaxiləsi ortalığı bulandırmaqdır: "Fransanın Cənubi Qafqazda oyunçusu yoxdur. Çünki Paşinyan qərbyönlü olsa da, onun layihəsi deyil. Paşinyan Amerika layihəsidir. Amma ermənidir. Nə Zelenski kimi aktor deyil, nə də Saakaşvili kimi Qərb dəyərlərinə aludə deyil. Ona görə Paşinyan Fransaya da güvənmir. Ümumiyyətlə, əslində Makron iki transmilli gizli mərkəzin birini sanki təmsil edir. Onun dərdi Fransa maraqları da deyil. Mirzoyana gəldikdə onun hansı mərkəzi təmsil etməsi hələ bilinməz. Paşinyan isə öz fikirlərini reallaşdırmaq üçün yeni-yeni mirzoyanlar da gətirə bilər. Paşinyanın zəif tərəfi isə tam siyasi nəzarət edə bilməməsidir. Paşinyan Ermənistanı sülhə gətirib iqtisadi layihələrə girmək istəyir. Ermənilər də parçalanıb. Bir tərəfdə revanşistlər, digər tərəfdə ac-yalavac kasıb əhali. Azərbaycan bu durumların hər birindən isti-

can və Ermənistan xarici işlər nazirləri Ceyhun Bayramov və Ararat Mirzoyanın mayın 10-da Qazaxıstanın Almatı şəhərində keçiriləcək görüş əsasən sülh sazişinin mətninin müzakirəsinə həsr olunacaq, sənəddəki ayrı-ayrı bəndlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılacaq. Azərbaycanla Ermənistan arasında iki istiqamətdə danışıqlar davam edir, bunun biri sərhədlərin müəyyənləşməsi, ikincisi sülh sazişinin mətni ilə bağlıdır. Birinci istiqamətdə aşkar irəliləyiş var, sərhədlərin müəyyənləşməsi prosesi başlayıb, kəndlər qaytarılır, dirəkler basdırılır. Bu prosesə iki ölkənin baş nazirlərinin müavinləri nəzarət edir. İkinci istiqamət isə xarici işlər nazirliklərinin nəzarəti altındadır, aşkar irəliləyiş olmasa da, məktublaşma üzərindən birbaşa təmaslar davam edir. Ənənəvi olan hər iki prosesin xüsusi vasitəçi olmadan davam etdirilməsidir. Qazaxıstan vasitəçi deyil, Astana bununla bağlı bəyanat da verib. Qazaxıstan görüş üçün məkan təklif edib. Çünki baş nazirlərin müavinlərindən fərqli olaraq Ermənistan və Azərbaycan xarici işlər nazirləri sərhəddə görüşə bilmirlər, üçüncü ölkələrin birində görüşmələrinə ehtiyac var. Ancaq gələcək danışıqlarda irəliləyiş əldə olunarsa, nazirlərin növbə ilə Bakı və İrəvanda da görüşmələri mümkündür, gec və ya tez bu baş verəcək".

□ Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Naxçıvan Dövlət Universiteti (NDU) yenidən təşkil olunacaq. Baş nazir Əli Əsədov bununla bağlı qərar imzalayıb. Qərara əsasən, Naxçıvan Dövlət Universiteti Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində publik hüquqi şəxs statusuna malik olan Naxçıvan Dövlət Universitetinə çevrilmə yolu ilə yenidən təşkil ediləcək.

Qeyd edək ki, Bakı Dövlət Universiteti də daxil, ölkədəki əksər ali məktəbə publik hüquqi şəxs statusu verilib. Publik hüquqi şəxs dövlət və cəmiyyət üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən funksiyaları həyata keçirir. Məhz buna görə də adi hüquqi şəxsdən fərqli olaraq, onun kifayət qədər imtiyazları var. Onun üçün mülki hüququn adı hüquqi şəxsləri üçün mövcud olan məhdudiyyətləri yoxdur. Publik hüquqi şəxsin bilavasitə təsisçisi dövlətdir. Universitetlərin bu cür publik hüquqi şəxsə çevrilməsi büdcədən deyil, məhz öz qazancı əsasında inkişafını təmin etməlidir.

Bir müddət əvvəl elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev Naxçıvan Dövlət Universitetinin bağlanması ilə bağlı nazirliyə müraciət olduğunu deyib. "Bu, özəl universitetdir və bağlanma da təsisçinin qərarıdır", - deyə nazir vurğulayıb. Ötən ilin sonunda Naxçıvan Universitetinin lisenziyasının 2024-cü ilin yanvar ayında dayandırılacağı xəbəri yayılmışdı.

Buna səbəb Naxçıvan Təhsil Nazirliyinin universitetdə keçirdiyi yoxlama zamanı ciddi pozuntuların aşkarlanması olub. Artıq Naxçıvan Universitetinin bütün kollektivinə də universitetin fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı xəbərdarlıqlar edilib.

Naxçıvan Universiteti 1999-cu ildə fəaliyyətə başla-

yıb. Bu universitetin təsisçisi İsmayıl Əliyev olub. O, həm də Naxçıvan Dövlət Universitetinin müəllimi idi. Sonralar Vasif Talibov bu universiteti İsmayıl Əliyevin əlindən alıb. Naxçıvan Universiteti Seymur Talibovun mülkiyyəti oldu. Məlumatlara görə, universitetin infrastrukturunu yaxşı vəziyyətdədir. Yataqxanası, korpus binası və şəraiti müasir standartlarla təşkil olunub. Hətta keçən il Naxçıvanın kitab sərgisi bu universitetin binasında keçirilmişdi. Vasif Talibov Ali Məclisin sədri vəzifəsindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra universitetə nəzarət də onun əlindən çıxdı. Qeyd edək ki, Seymur Talibov 2022-ci ilin sonlarında Naxçıvan Dövlət Universitetinin prorektoru vəzifəsindən azad edilib. Seymur Talibov uzun illər özünü Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru kimi aparıb, universitetdə bütün məsələlərə şəxsən nəzarət edib. Universitetdə əlavə təhsilə qəbul, qabiliyyət imtahanları zamanı alınan rüsvət birbaşa Seymur Talibova çatdırılıb. Universitetdə yoxlamalar başlayacağı xəbərlər yayıldığı günlərdə Seymur Talibov ərizəsini yazmışdı.

Seymur Talibov 2011-ci ilin yanvar ayında Naxçıvan Dövlət Universitetinin Beynəlxalq Münasibətlər Kafedrasında müəllim, 2013-cü ildən isə baş müəllim işləyib. 2012-ci ildən Naxçıvan Dövlət Universitetində beynəlxalq hüquq üzrə qiyabi doktorant olub. 2017-ci ildən isə NDU-nun dosenti idi.

Talıbovlar təsisçidən zorla aldıqları universiteti itirdilər

Naxçıvan Dövlət Universitetinə publik hüquqi şəxs statusu verildi və ali məktəb yenidən təşkil ediləcək

xalq hüquq üzrə qiyabi doktorant olub. 2017-ci ildən isə NDU-nun dosenti idi.

Universitetlərin publik hüquqi şəxsə çevrilməsinin üstünlüyü nədir?

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, publik hüquqi şəxs dövlət adından müvafiq icra hakimiyyəti or-

qanı, bələdiyyə adından isə müvafiq bələdiyyə orqanları tərəfindən yaradılır: "Publik hüquqi şəxs özü-özünü maliyyələşdirməlidir. Bunun maliyyələşməsində dövlətin rolu başqa subyektlərin rolu kimi kommersiya əsasında ola bilər. Publik hüquqi şəxs statusu alan universitetlər əvvəldə hüquqi şəxs idi, onların öz möhü-

rü, bank hesabları var idi. Lakin hazırda onların hüquqi statuslarının müəyyənəlməsi prosesi gedir. Bilirsiniz ki, Mülki Məcəllədə hüquqi şəxsin yalnız iki forması-kommersiya və qeyri-kommersiya hüquqi şəxslərin adı çəkilmişdi. Amma əslində dövlətin tabeliyində olan ele struktur və qurumlar var ki, onlara kommersiya hüquqi şəxs statusu vermək düzgün gəlmirdi. Verilmiş qərarla universitetlərimiz öz həqiqi statuslarını aldılar. Bundan sonra universitetlərdə dövlət, hər hansı bir müəssisənin və fiziki şəxsin sifarişçi tərəfindən ödənilir. Publik hüquqi şəxs statusu universitetlərin özünü tanıması, müstəqil fəaliyyətini təmin edən dəyərdir".

Natiq Ələsgərovun sözlərinə görə, publik hüquqi şəxsə çevrilən universitet hər hansı bir layihə həyata keçirə və ondan əldə etdiyi qazancı istədiyi kimi sərf edə bilər: "Yeni əldə olunan gəlirlər uni-

versitetin maddi-texniki bazasının inkişafına, professor-müəllim heyətinin əmək haqlarının artırılmasına sərf edilə bilər. Belə olan halda, təbii ki universitetlərdə rəqəbat imkanları artacaq və onların hər biri elm, ictimai fəaliyyətdə, texnoparkların inkişafında daha çox layihələr irəli sürməyə çalışacaqlar ki, qazanc əldə etsinlər. Bununla da universitetlər müəllimlərin əmək haqlarının artırılması, ən yaxşı tələbələrə dövlət və ya universitet hesabına təminatı, sosial vəziyyəti aşağı olan tələbələrə yardım etməyə çalışacaqlar. Bundan başqa, publik hüquqi şəxs statusu olan universitetlər özlərinə nəzarəti gücləndirmiş olacaqlar. Onlar fəaliyyətlərində korreksiya edib yaxşı fəaliyyətlərini genişləndirə bilərlər. Bu imkanın verilməsi universitetlərdə müstəqil fəaliyyət, özünüdərk imkanlarının və özünə inamın artmasına şərait yaradır".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Ərəb investisiyası Azərbaycanda payını artırır

BƏƏ şirkətləri Xəzərdə süni ərazilərin yaradılması layihəsində də iştirak edəcəklər

Prezident İlham Əliyev ötən həftəsonu Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının energetika naziri Şahzadə Əbdüləziz bin Salman əl-Səudu qəbul edib. Ondan bir gün əvvəl isə Qətərin paytaxtında "Ərəb Dövlətləri Liqası - Mərkəzi Asiya - Azərbaycan" İqtisadi Forumunun üçüncü iclası keçirilib.

Azərbaycanla ərəb ölkələri arasında əlaqələrin inkişafında BƏƏ-nin rəhbəri Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nahyanın yanvarda Bakıya səfəri olub.

İlham Əliyev 2024-cü ilin martında gücü 240 meqavat (MvT) olan Xızı-Abşeron külək elektrik stansiyasının (KES) tikintisi üzrə pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında fərman imzalayıb. Azərbaycanda yeni bərpa olunan enerji obyektinin layihələndirilməsi və tikintisi Səudiyyə Ərəbistanının "ACWA Power" şirkəti tərəfindən həyata keçirilir.

Əgər Səudiyyə layihəsi Azərbaycanda analoji stansiyanın tətbiqi üçün pilot oldusa, o zaman BƏƏ şirkətləri Bakı ilə əməkdaşlıqda daha da irəli gediblər. BƏƏ rəhbərinin Azərbaycana səfərindən sonra geniş sənədlər paketi imzalanıb. O cümlədən SOCAR və Abu Dabi Milli Neft Şirkəti (AD-

NOC) arasında strateji əməkdaşlıq sazişi bağlanıb. BƏƏ şirkətləri Xəzərdə süni ərazilərin yaradılması layihəsində də iştirak edəcəklər.

Azərbaycan və Səudiyyə Ərəbistanı arasında əməkdaşlığın digər istiqaməti qaz-kimya sənayesi ilə bağlıdır. Aprelin sonunda SOCAR və "ACWA Power" arasında yaşıl gübrələr üzrə Əməkdaşlıq Sazişi imzalanıb. Ərəb investorları həmçinin Azərbaycanda regional qazdan (o cümlədən Rusiyadan) istifadə etməklə karbamid və belkə də digər gübrələrin istehsalı perspektivlərini görürlər. Baxmayaraq ki, Azərbaycan ərəb sərmayədarları üçün yenəcə maraq mərkəzinə çev-

rilməyə başlasa da, turizm sahəsində Körfəz ölkələrinin vətəndaşları artıq Azərbaycanın turizm zonalarını fəal şəkildə inkişaf etdiriblər. 2023-cü ildə Azərbaycana səfərlərə dair məlumatları götürsək, Səudiyyə Ərəbistanı, BƏƏ və Oman-dan gələn turistlərin sayı birlikdə turist axınının 10 faizini keçərək Rusiya (27,5 faiz) və Türkiyədən (19,8 faiz) sonra üçüncü yeri tutub.

Ekspertlərə görə, son 18 ildə ölkə iqtisadiyyatına 280 milyard dollara yaxın investisiya qoyulub ki, bunun böyük həcmi xarici investisiyalar təşkil edir.

Sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov

mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, Azərbaycanla ərəb dünyası ölkələri arasında son illər iqtisadi əlaqələr yüksələn xətlə inkişaf edir. Bu sırada ölkəmizin Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Səudiyyə Ərəbistanı ilə energetika sahəsində əməkdaşlığı xüsusi qeyd olunmalıdır: "Azərbaycanın bu ölkələrlə yaşıl energetika sahəsində əməkdaşlıq sahəsində götürdüyü kursun maraqlı tərəflərindən biri budur ki, hər üç ölkənin iqtisadiyyatı neftlə bağlıdır. Alternativ enerji mənbələrinin sürətlə inkişaf etdiyi indiki mərhələdə alternativ enerji istehsalı sahəsində əməkdaşlıq xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Yaşıl energetikaya

yönəldilən kapital indi enerji sektorunda ən səmərəli yatırım deməkdir. Tərəflər bunun fərqi qındır.

Bu ilin əvvəlində Azərbaycanla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ) arasında energetika sahəsində əməkdaşlığa dair dörd sənəd - "Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin İnvestisiya Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi arasında elektrik enerjisinin ötürülməsi layihələri üzrə İnvestisiya Əməkdaşlığına dair Anlaşma Memorandumu", "Azərbaycanın bərpa olunan və təmiz enerji potensialından istifadənin daha da gücləndirilməsi və Yaşıl Enerjinin İxracı Əməliyyatlarına imkan verən Strateji Əməkdaşlıq üzrə Çərçivə Müqaviləsi", "Azərbaycanda quruda quraşdırılacaq 1 QvT gücündə günəş və külək layihələrinin inşası üçün Tədbirlər Təqvim (Yol Xəritəsi)", həmçinin "SOCAR və ADNOC arasında Strateji Əməkdaşlıq Sazişi" imzalanıb".

Professor əlavə edib ki, Azərbaycan 2008-ci ilə müqayisədə 2023-cü ildə elektrik enerjisi ixracını 4,0 dəfə artırabilib: "Bu göstəricinin gələcəkdə alternativ enerji mənbələrində istehsal olunan enerji hesabına daha da yaxşılaşdırılması hədəflənir və ölkəmiz artıq bu sahədə real addımlar atmaqdadır. Belə ki, 17 dekabr 2022-ci il tarixdə Rumıniyanın paytaxtı Buxarestdə "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və

Macarıstan hökumətləri arasında yaşıl enerjinin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalanıb. Yaxın gələcəkdə Azərbaycan Qara dənizin dibi ilə çəkiləcək ötürücü kabel vasitəsilə Avropanın şərqində yerləşən ölkələrə "yaşıl enerji" ixrac edəcək. İşğaldan azad olunan bölgələr 7200 meqavat Günəş, 2000 meqavat külək enerjisi potensialına malikdir. Laçın və Kəlbəcərin dağlıq əraziləri külək enerjisi, Zəngilan, Füzuli, Cəbrayıl və Qubadlı isə Günəş enerjisi potensialı ilə seçilir. Bu ərazilərin "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi istiqamətində görülən işlər, Günəş və külək enerjisindən istifadə ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlər Azərbaycanı regionda "yaşıl enerji" istehsalı sahəsində lider ölkə mövqeyinə çıxarır. Azərbaycan bu il BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına - COP29-a ev sahibliyi edəcək. Miqyasına və nüfuzuna görə seçilən bu sessiya BMT-nin Baş Assambleyasından geri qalmayan bir tədbirdir. Bu tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmizin artan nüfuzunun ən yaxşı nümunəsidir. Eyni zamanda bu tədbir ölkəmizin "yaşıl enerji" potensialından istifadə məqsədlərinə xarici investisiyaların cəlb edilməsi üçün tam uyğun bir platformadır. Yaxın gələcəkdə Azərbaycan Avropanın tək etibarlı neft və qaz təchizatçısı kimi deyil, eyni zamanda elektrik enerjisi təchizatçılarından biri kimi də söz və nüfuz sahibi olacaq".

□ **Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"**

Mayın 7-sində Milli Məclisin növbəti iclası keçirildi. Spiker Sahibə Qafarova giriş nitqində bildirdi ki, iclas çox əlamətdar günə təsadüf edir. Sədr mayın 10-da Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümü olduğunu söylədi, mərhum prezidentin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi, həmçinin Milli Məclisə sədrlik etdiyi dövrlərdən bəhs etdi.

Spiker həmçinin 10 mayda Heydər Əliyev Fondunun yaradılmasının 20-ci ildönümünün olduğunu vurğulayaraq, fondun imza atdığı tarixi uğurlardan bəhs etdi. Parlament sədri Heydər Əliyev Fondunun yaranmasının 20 illiyi münasibətilə fondun prezidenti, birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya təbrik məktubu göndərilməsini təklif etdi. Deputatlar bu təklifə alqışlarla dəstək ifadə etdilər.

Daha sonra deputat Soltan Məmmədov Heydər Əliyev Fondunun ötən 20 illik fəaliyyəti ilə bağlı ətraflı məlumat verdi.

Deputat, parlamentin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc dedi ki, qələbəmizə qarşı BMT-dən başlayan sanksiya planları iflasa uğrayandan sonra indi Amerika Konqresində ölkəmizin seçilmiş adamlarına qarşı cəza layihəsi işə salınıb. Qeyd etdi ki, 90-cı illərin 1 milyon məcburi köçkün, qaçqın, məğlub ölkəsi ilə müqayisədə indi bizi zəfərimizə görə cəzalandırırlar: "Əlləri çatsa, təkcə Vətən müharibəsinin qəhrəmanlarına qarşı deyil, bütün xüsusi təyinatlılarımıza, komandoslara, hər bir şəhidimizə, bir sözlə, bütün Azərbaycan Ordusuna qarşı hərbi hökmlər çıxarırlar. Xalqımızın müqəddəs simvoluna çevrilən 44 rəqəmini ləkələmək üçün "44 Azərbaycan rəsmisi" ifadəsinin seçilməsi də sübut edir ki, 8 noyabr zəfəri təkcə bir ölkə üzərində qazanılmayıb".

Milli Məclisin iclasında "Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində süni torpaq sahələrinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi üçüncü oxunuşda təsdiqləndi. Deputat Sabir Rüstəmxanlı çıxışında bildirdi ki, Xəzər dənizində Allahın yaratdığı adalar var: "Böyük Zirə, Nargin adası. Nargin adasını Bakının ulduzuna çevirmək, oradakı acı xatirəni unudurmaq olar. Orada saxlanılan əsirlərin xatirəsi əbədləşdirilə bilər. Süni adadan əvvəl təbii adaları abadlaşdırmaq lazımdır. Süni ada yaradılacağına təbii adalar abadlaşdırılsın, orada yaşayış salınsın".

ABŞ konqresmenlərinin sanksiya təşəbbüsünə toxunan komitə sədri Siyavuş Novruzov maraqlı bir məqama toxundu: "O insanlara qarşı sanksiya tətbiq olunması təklif edilir

Parlamentdə "donos" və "Ağdam" çaxırı söhbəti

Siyavuş Novruzov düşünür ki, Azərbaycanı xəritədə tapa bilməyən Amerika konqresmenlərinə buradan yalan məlumatlar göndərilir; **Sabir Rüstəmxanlı isə sual edir: "Araq istehsalında bu qədər məşhuruqsa, niyə...."**

ki, o insanlar ləyaqətlə Azərbaycan dövlətinə və xalqına xidmət edirlər, o insanlar torpaqlarımızın azad olunmasında, Şuşanın və digər ərazilərimizin alınması uğrunda canı, qanı ilə mübarizə aparıblar. Burada oturanların böyük əksəriyyəti sanksiya siyahısına salınmış hakimləri tanıyır. Belə olduğu təqdirdə ortaya bir məqam çıxır ki, bu gün Azərbaycandan donos verən şəxslər var". S.Novruzov qeyd etdi ki, bir çox hallarda ev dəllalları, toyuq oğruları "siyasi məhbus" kimi yazılırlar. Həmçinin mənbəyi məlum olmayan pullar hesabına Azərbaycana qarşı çirkin təbliğat aparırlar. "Biz bunları ifşa etməliyik ki, bunlar kimlərin adlarını sanksiya siyahısına salıblar və onları haradan tanıyırlar?" - komitə sədri bildirdi.

"Bu gün insan hüquqları dünyada beynəlxalq hüququn prinsipi deyil, ayrı-ayrı dövlətlərin digər dövlətlərə qarşı öz məkrli niyyətlərini həyata keçirmək üçün əllərində alətə çevrilib. İnsan hüquqları ilə bağlı bu və ya digər formada Azərbaycan haqqında qərarlar qəbul edilir, sanksiyalar tətbiq edilməsi təklif edilir". **S.Novruzov onu da bildirdi ki, həmin sanksiyalar heç bir əhəmiyyət daşımır:** "O insanlara qarşı bu addımlar atılır ki, onlar Şuşanın alınmasında canıyla, qanıyla iştirak ediblər. Ermənilərin intiqamını onlardan indi də belə almağa çalışırlar. Bu gün Azərbaycanı xəritədə tapa bilməyən

Amerika konqresmeni, Fransada anasını, atasını tanımayan deputatlar Azərbaycanda hansısa hakimlərin adını tanıyır, onlara sanksiya tətbiq edilməsini tələb edir. Bu gün Azərbaycandan donos verən anti-millili şura üzvləri, tiktoker Əli Kərimli özlərinin toyuq oğrularını siyasi məhbus kimi sırımağa çalışırlar. Digər tərəfdən, xaricdən maliyyə alıb Azərbaycan əleyhinə iş aparan jurnalistlər Azərbaycan dövlətinə qarşı qarayaxma ilə məşğuldur. Azərbaycan yeganə ölkədir ki, 700 jurnalistə ev tikib verib. Hansı ölkə nümunəsində bunu göstərmək olar?"

Deputat, Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədr müavini Qüdrət Həsənzadə bildirdi ki, qarşıdan gələn illik dövlət xadimi Heydər Əliyevin doğum günü gəlir: "Heydər Əliyev yenidən müstəqillik əldə etmiş və ağır günlərini yaşayan Azərbaycanı vətəndaş qarşıdurmasından xilas edib, ölkəni dinc inkişaf yoluna çıxarıb". **Deputat bildirdi ki, onun misilsiz bacarığı sayəsində imzalamış "Əsrin müqaviləsi" torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasında, ölkəmizin yenidən qurulmasında müstəsna rol oynamışdır:** "Allah ruhunu şad etsin. Bu gün Heydər Əliyevin davamçılarının əsas işi Azərbaycanı güclü iqtisadiyyata sahib, demokratik hüquqi dövlətə çevirmək, ədalətli cəmiyyət qurmaq olmalıdır. Heydər Əliyev irsinə ən böyük töhfə bu ola bilər. Çox əlamətdar haldır ki,

böyük dövlət adamı Heydər Əliyevin adını daşıyan Heydər Əliyev Fondu bu gün 20 yaşını qeyd edir və Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında onun irsinin öyrənilməsi və təbliğ edilməsində, ölkənin mədəni tərəqqisi üçün çoxsaylı elm, təhsil, səhiyyə, idman, ekoloji sahələrə aid proqram və humanitar layihələr həyata keçirir". Q.Həsənzadə qeyd etdi ki, fond Qarabağ həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması və Azərbaycan sivil və dünyəvi ölkə kimi beynəlxalq imicinin yüksəldilməsi, mədəniyyətimizin təbliğ edilməsində böyük işlər görür: "Mən çox istəyirdim ki, Heydər Əliyevin adını daşıdığı fond ölkəmizdə siyasi sistemin inkişafına ciddi töhfə versin. Siyasi araşdırmaların aparıldığı və təhlükəsizlik məsələlərinin müzakirə olunduğu bir mərkəzə çevrilsin".

İclasda "Təhsil haqqında" Qanuna dəyişiklik layihəsi üçüncü oxunuşda müzakirəyə çıxarılarq qəbul edildi. Beləliklə, parlament şəhid ailəsinin üzvlərinin özəl universitetlərdə pulsuz təhsil almasına dair layihəni təsdiqlədi. Komitə sədri Bəxtiyar Əliyevin təqdim etdiyi layihə sosial müdafiyyə xüsusi ehtiyacı olan bir sıra şəxslərin təhsil müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil alıqları müddətində təhsil haqqının dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına ödənilməsi sahəsində normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi məqsədilə hazırlanıb. Layihəyə əsasən, "Təhsil haqqında" Qanunda maddənin yeni redaksiyada verilməsi və mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulan

təhsil xərcləri ilə bağlı azadolmaların, o cümlədən bir sıra yeni imtiyazların qeyd edilən maddəyə əlavə edilməsi təklif olunur. Belə ki, yeni imtiyaz olaraq özəl ali, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində şəhid ailəsinin üzvlərinin, peşə təhsili müəssisələrində "Müharibə veteranı" adı almış şəxslərin, özəl peşə təhsili müəssisələrində isə əlilliyi olan şəxslərin, 20 yaşına çatmamış və orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə əlilliyi müəyyən edilmiş valideyni olan, aylıq gəliri yaşayış minimumundan aşağı olan şəxslərin ödənişli əsaslarla təhsil aldıqları müddətdə

"Bu, ədalətsizlikdir ki, biz İkinci Dünya müharibəsində arxa cəbhədə olanları veteran kimi tanıyırsınız, amma Vətən müharibəsində olanları yox. Söhbət 80 manat veteran pulundan gedir. Onlar bildirdilər ki, həmin puldan imtina edirlər. Sadəcə olaraq, ola bilsin ki, "Arxa cəbhə veteranı" adında yeni statusda ad verilsin. Sadəcə, istəyirlər ki, bu müharibədə iştirak etdikləri dövlət tərəfindən hansısa formada qeyd olunsun. Bunu da həm-karlığımın və hörmətli sədr, sizin diqqətinizə çatdırdım".

"Tütün və tütün məmulatı haqqında" və "Qida təh-

təhsil xərclərinin dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilməsi nəzərdə tutulur.

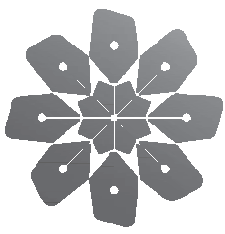
Milli Məclisdə "Azərbaycan Respublikası Siyahılı Qüvvələri Daxili xidmət nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında" qanun layihəsi müzakirəyə çıxarılarq qəbul edildi. Deputat Qüdrət Həsənzadə bildirdi ki, qanun layihəsinə səs verəcək. Ardınca o, mühüm məsələlərə diqqət çəkdi: "Qarşıdan 9 May - İkinci Dünya müharibəsində qələbənin ildönümü gəlir. Bu münasibətlə mən hər kəsi təbrik edirəm. Həm də müharibədə dünyasını dəyişmiş insanların hörmətlə anıram, Allah onların ruhunu şad etsin. Cənab Prezident mayın 2-də sərəncam imzaladı ki, İkinci Dünya müharibəsi veteranlarının, onların dul qalmış ailə üzvlərinin, arxa cəbhə veteranlarının hər birinə min manat, ümumilikdə 3 milyon manat vəsait ayrılıb. Buna görə cənab Prezidentə təşəkkür edirəm. Amma mən başqa bir məsələ də düşündürür - bir neçə gün bundan qabaq bizim öz Vətən müharibəmizdə torpaqlarımızın işğaldan azad etmiş bir qrup hərbiçisi mənimlə görüşdü və müraciət etdilər ki, onlar Prezidentin sərəncamına uyğun olaraq, 2020-ci il sentyabrın 28-də səfərbərlik olanda orduya çağırılıblar, arxa cəbhədə ordunun təchizatı ilə məşğul olublar". **Deputat əlavə etdi ki, buna baxmayaraq, təqribən 4500 nəfər müharibə veteranı kimi tanınmır:**

lüksəzliyi haqqında" qanunlarına təklif edilən dəyişikliklər zamanı çıxış edən deputat Sabir Rüstəmxanlı bunları söylədi: "Azərbaycan araq istehsalında bu qədər məşhurdursa, niyə ölkədən kənara çıxma bilmirik? Vaxtilə Azərbaycanın "Ağdam" şərəbi var idi. Deyirdilər, "Ağdam" şərəbi ilə Rusiyanı işğal edəcəyik". Deputat bildirdi ki, indi də Azərbaycanın yaxşı şərəbləri var: "Amma idxal yoxdur. Kənara çıxma bilmirik. Deməli, ya bunun keyfiyyəti aşağıdır, ya da iş düzgün qurulmayıb. Rayonlara gedəndə marketlərə baxırsan, qəşəng adlı araqları qoyublar, amma qiyməti 3 manat, 4 manat. Baxanda bilirsən ki, saxtadır. Bəs buna lisenziyanı kim verir? Mənim cavab dostum saxta araqdan rəhmətə getdi".

Deputat Fazil Mustafa dəfn üzrə müavinətin artırılması təklifi ilə çıxış etdi. Bildirdi ki, dəfn müavinəti almaqda da problemlər var: "İstənilən Azərbaycan vətəndaşı işləyib-İşləməməsindən asılı olmayaraq, bu müavinəti almalıdır. Əmək pensiyası alanlar üçün bu məbləğ 500 manatdır. Bütün vətəndaşlara 300 manat da olsa, 500 manat da olsa, dəfn müavinəti verilməlidir".

Deputat digər problemin pullu "Qaynar xətt"lərlə bağlı olduğunu deyib: "Pullu əsaslarla "Qaynar xətt" anlayışı ortadan qalxmaldır. Bəzi qurumlarda, nazirliklərdə bu "İliq xətt"dir, "Soyuq xətt"dir. Bu problem həllini tapmalıdır".

□ **Elşad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Son aylarda işğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış" planı çərçivəsində məcburi köçkünlərin öz dədə-baba yurdlarına köçü daha da sürətlənib. Demək olar ki, hər həftə onlarla köç karvanı Qarabağa yola salınır.

İlin sonuna kimi bütün işğaldan azad edilmiş rayonlara qayıdış başlayacaq.

Bunu Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Fuad Hüseynov "Xalq qəzeti"nə müsahibəsində bildirib. Onun sözlərinə görə, azad edilmiş ərazilərə ilin sonuna kimi 20 min insanın qayıdışı planlaşdırılır: "Qayıdışın coğrafi arealı 20 kənd və qəsəbə, 7 şəhər olmaqla, 27 yaşayış məntəqəsini əhatə edəcək. Tezliklə Şuşaya, bundan başqa, Xocalıya, Cəbrayıl, Kəlbəcərə və Zəngilana da köçürülmə prosesinə start veriləcək. Bir məqamı da qeyd edirəm ki, ilin sonuna kimi məskunlaşma bütün işğaldan azad edilmiş rayonlarda başlamış olacaq".

Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndinə ilk köç cari ilin ikinci yarımına nəzərdə tutulub. Bu barədə "Report"un sorğusuna cavab olaraq Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Ko-

mitəsindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə gənişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri aparılır, ilk növbədə, müasir infrastruktur formalaşdırılır, dayanıqlı məskunlaşma və iqtisadi reinteqrasiya üçün zəruri şərait yaradılır: "Böyük Qayıdış" dair 1-ci Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndi yenidən salınır. Kəndə bu ilin ikinci yarısında 334 ailənin köçürülməsi nəzərdə tutulur".

Həmçinin vurğulanı ki, hazırda bərpa-quruculuq işlərinin davam etdiyi Xankəndi şəhərinin Kərkicahan qəsəbəsinə 78 ailənin köçürülməsi planlaşdırılır.

Tezliklə Şuşadan olan məcburi köçkünlərin doğma şəhərə qayıdışı başlanacaq. Artıq Şuşaya ilk qayıdacaq 20 ailə püşkatma yolu ilə müəyyən edilib.

Qeyd edək ki, Şuşa şəhərinə köçürüləcək ailələr çoxmənzilli binalarda mənzillə tə-

Böyük Qayıdış

ÜSAVAT
N 79 (8452) 8 may 2024

Bu gün Şuşaya köç başlayır

Bu şəhərdə növbəti şanlı tarix yazılır...

min olunacaqlar. Yeni yaşayış sahələri indiyədək respublika ərazisində müxtəlif yerlərdə müvəqqəti məskunlaşmış və Şuşa şəhərində daimi qeydiyyatda olan məcburi köçkünlərə verilir. İlk püşkatma şəhid ailələri, qazilər və şəhərdə tikinti, bərpa-quruculuq işlərində çalışan 20 ailə arasında keçirilib və onların hər birinə ailə tərkibinə uyğun mənzil təqdim edilib. Mənzillər 2, 3, 4, 5 otaqlıdır.

Şuşa şəhərinə ilk köç mayın 8-də baş tutacaq və bunun da böyük bir tarixi əhəmiyyəti olacaq. Məhz 8 may 1992-ci ildə şəhər Ermənistan ordusu tərəfindən işğal edilmişdi.

Şuşalıların səbirsizliklə gözlədiyi bu tarixi günə

bağlı fikirlərini "Cebhe.info" ilə bölüşən deputat Elman Məmmədov bildirib ki, Vətən müharibəsi qələbə ilə başa çatandan sonra ermənilər Şuşadan işğalçı kimi qovuldular: "Hər il 8 mayda onlar Şuşada bayram edir, "parad" keçirirlər. Doğrudur, biz işğal gününü bütün ölkə ərazisində anırıq, bu tarix unudulmamalıdır. Ancaq bu il 8 mayda şuşalılarımızın Şuşaya qayıdışı, köçü olacaq. Yəni artıq bu, düşmən üzərində qələbənin təntənəsidir. Sevinc hissi ilə şuşalılarımız öz doğma yurd-yuvalarına qayıdacaqlar. Hər birimiz bu günü, qayıdış gününü böyük səbirsizliklə gözləyirik. Artıq qayıdacaq ailələr də məlum-

dur, hamı yol hazırlığını görür. Hamı bu həsrətə son qoyulmasını səbirsizliklə gözləyir. Ermənilərin mürdar xəyalları, niyyətləri gözəlində qaldı. Artıq Azərbaycanımızın tarixi şəhəri, mədəniyyət mərkəzi, Qarabağ Xanlığının mərkəzi olan Şuşa şəhərində biz yaşayırıq. Orada ən gözəl, yüksək səviyyəli tədbirlərimizi keçiririk. Tədbirlərin ən gözəli, əzəmətli, təntənəli şuşalıların öz doğma yurd-yuvalarına qayıdışıdır".

O bildirib ki, 8 may simvolik tarix kimi dəyərləndirilməlidir: "İlk qayıdış təbii ki, elə olacaq. Hesab edirəm ki, hər bir kəs həmin günü bayram kimi qeyd etməlidir. Necə ki, 8 noyabr Zəfər bayra-

dır, 2024-cü ilin 8 mayı da Şuşaya ilk qayıdış günü kimi tarixə düşəcək".

Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fondunun direktoru, Laçın rayonundan olan deputat Mahir Abbaszadə Gununsesi.info-ya müsahibəsində Qarabağa qayıdış haqqında danışdı: "Qarabağda yeni şəhərlər, qəsəbələr salınır. İqtisadiyyatı zəif olan heç bir dövlət ərazisinin 20 faizində eyni zamanda yenidənqurma, abadlıq, infrastruktur layihələrini həyata keçirə bilməzdi. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan həm də müharibədən çıxmış ölkə idi. Müharibənin dövlət üçün hansı maddi itkilər olmasını demək də yersizdir. "Böyük Qayıdış" proqramı uğurla həyata keçirilir. İnənirəm ki, qısa zaman ərzində bütün məcburi köçkünlərimiz öz doğma yurdlarına gedəcəklər".

Mahir Abbaszadə həmçinin tikinti proseslərində müasirliyə üstünlük verildiyini də, tarixi abidələrin qorunduğunu da bildirib: "Elə abidələr var ki, onları dağıdıblar, amma həmin abidələr əvvəlki görkəminə qaytarılır. Kəlbəcərin Zar kəndində qədim alban abidələri var. Orada minə yaxın mənzil tikilir. Həmin kənddə olan tarixi abidələr mühafizə zolağına daxil edilib. Zar kəndində məktəb, uşaq bağçası, idman klubu, hostel və sair ictimai obyektlər inşa olunacaq. Bu kənd turizm baxımından əlverişli yerdədir. İstisuya yaxın olduğu üçün orada hostel tikintisi nəzərdə tutulub".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Qəbulda bu qrupda keçid balı artacaq - səbəb

V ixtisas qrupu və I 1 illik bazadan keçid ballarında kifayət qədər artım olacaq, çünki...

I-IV ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanının 2-ci mərhələsinin 1-ci cəhdində iştirak etmək istəyən abituriyentlər üçün qeydiyyat artıq başa çatıb. Məlumatla görə, ən çox qeydiyyat I ixtisas qrupundadır. 29 164 nəfər bu qrup üzrə müraciət edib. II ixtisas qrupu üzrə 23 101 nəfər, III qrup üzrə 24 438 nəfər, IV qrup üzrə isə 5 794 nəfər qeydiyyatdan keçib. Qeydiyyatdan keçənlərin böyük hissəsini - 74 297 nəfərini Azərbaycan bölməsi, 8 200 nəfərini isə rus bölməsi üzrə müraciət edənlər təşkil edir.

Məlumdur ki, bu il 11-ci sinif buraxılış imtahanlarında yüksək nəticələr əldə olundu. Rekord sayda abituriyent maksimum - 300 bal toplayıb. Ekspertlər rəqabətin yüksək olacağını bildirir. Maraqlıdır ki, bu il imtahan əvvəlki illərdən nə ilə fərqlənəcək? Nəticələr və keçid balları ilə bağlı gözləntilər nələrdir?

Təhsil eksperti Rizvan Fikrətoğlu Modern.az-a deyib ki, təkcə 11-ci siniflər üzrə cari ilin məzunlarından 53 nəfər maksimum 300 balı toplaya bilsin. "Hələ əvvəlki illərin məzunlarının buraxılış imtahanının nəticələri açıqlanma-

yıb. Bu, Azərbaycanın təhsil tarixində ilkidir. Əvvəlki illərlə müqayisədə bu il sualların asan olması doğru faktdır. Ümumilikdə, bu il nəticələr yüksəkdir. Buna səbəb cari ilin abituriyentlərinin daha çox hazırlığı olduğunu da göstərmək olar. Başqa bir səbəb isə sualların daha dəqiq, konkret, kurikulum metoduna uyğun tərtibidir. Nəticələrin keçən illə müqayisədə yaxşı olması, sözsüz ki, ümumi nəticələrə təsirli olacaqdır. Xüsusən də 5-ci qrup və 11 illik bazadan kolleclərə qəbulda balların artmasını müşahidə edəcəyik. Biz balların yüksək olmasını İT, hüquq, müəllimlik, tibb yönümlü ixtisaslarda daha çox müşahidə edəcəyik. Lakin yeni iki ali təhsil müəssisəsinin, eləcə də yeni kolleclərin fəaliyyətə başlaması, plan yerlərinin keçən illə müqayisədə artırılması fonunda müəyyən qədər stabilizasiya qoruyacaqdır".

Təhsil eksperti düşünür ki, blok imtahanında da keçən illə müqayisədə nəticələr daha yaxşı olacaq: "Bir məsələni də qeyd etmək yerinə düşərdi ki, nəticələrin yük-

sək olması "keçən il 300 bal toplayan şagirdlər olmayıb və əvvəlki illərdə niyə 300 bal toplayanlar 5 nəfəri belə keçməyib?" sualını yaradıb. Nəzərə alsaq ki, müsabiqə şərti bərabər əsaslarla keçirilir, burada abituriyentin nəticələri önəmlidir. Fərz edək ki, məsələn, keçən il suallar çətin salınıb və nəticələr bu ilə nisbətən aşağı idi. İxtisas seçimi də o nəticələrə uyğun aparıldı və yerləşdirilmə o nəticələr əsasında həyata keçirildi. Bu il yüksəkdirsə, faktiki nəticələr əsasında müsabiqə keçiriləcək. Bunu nəzərə alaraq, haqsızlıqdan söhbət gedə bilməz. Abituriyentləri ixtisas seçimi zamanı maksimum

diqqətli olmağa çağırıram. Çünki bu il müsabiqə daha da məsuliyyətli olmağı, düzgün ixtisas seçimi aparmağı tələb edir".

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, ümumilikdə 200 bal nəticə göstərən abituriyentlərin sayı çoxluq təşkil edir. Bu isə müsabiqəyə öz təsirini göstərmiş olacaqdır: "Bu ilki qəbul ilində iştirakçı sayı çoxluq təşkil edir. Dü- nən (6 may) elektron ərizə qəbulu yekunlaşdı. Oradakı statistikaya biz baxsaq, 85 mindən çox abituriyent elektron ərizə qəbulunda iştirak edib, ali təhsil müəssi-

sələrinin birinci, ikinci, üçüncü və dördüncü ixtisas qrupu üzrə, eləcə də beşinci ixtisas qrupu üzrə müsabiqədə 10 mindən yuxarı abituriyent iştirak edəcək. Ümumi abituriyentləri gözləyən mərhələ blok imtahanlarıdır. Mayın 26-sı II və III ixtisas qrupları üzrə, 2 iyul tarixində isə I və IV qrupları üçün blok imtahanının ilk cəhdi keçiriləcək. 9 iyunda isə III ixtisas qrupu üzrə alt qrup TC seçənlərə coğrafiya, riyaziyyat və informatika imtahanı keçiriləcək. Həmin imtahanlarda da sualların qoyuluşu və digər mövzular abituriyentlər üçün buraxılış imtahanındakı qədər əlçatan olacaqdır, o zaman bu il də 700 bal toplayan abituriyentlərin sayı çox olacaq. O cümlədən ixtisaslar üzrə bu il formalaşacaq keçid ballarının da, xüsusilə prestijli ixtisaslarda artım gö- rəcəyik".

Qeyd edək ki, Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) 14 aprel tarixli qəbul imtahanlarının nəticələri barədə açıqlama verib. DİM-dən bildirilib ki, 14 aprel tarixində keçirilmiş buraxılış və qəbul imtahanlarının nəticələrinin bu həftə - mayın 10-dək elan olunması nəzərdə tutulur. Xatırladaq ki, aprelin 14-də əvvəlki illərin məzunları üçün ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanı

nın I mərhələsi, V ixtisas qrupu üzrə ali təhsil müəssisələrinə və 11 illik təhsil bazasında kolleclərə qəbul imtahanı, müsabiqədə buraxılış imtahanında verdiyi xarici dildən fərqli dil üzrə iştirak etmək istəyən cari ilin məzunları üçün əlavə xarici dil imtahanı, qəbul imtahanını buraxılış imtahanında verdiyi dildən fərqli dil üzrə vermək istəyən cari ilin məzunları üçün əlavə tədris dili imtahanı, mart ayında keçirilmiş buraxılış imtahanlarında müxtəlif səbəblərdən iştirak edə bilməmiş və barəsində müraciət edilmiş cari ilin XI sinif şagirdləri üçün buraxılış imtahanı, eksternat qaydasında XI sinif üzrə yekun attestasiyada iştirak etmək istəyən şəxslər üçün buraxılış imtahanı, buraxılış imtahanlarında müxtəlif səbəblərdən iştirak edə bilməmiş və barəsində müraciət edilmiş əvvəlki illərin XI sinif məzunları üçün buraxılış imtahanı keçirilib.

Bakı, Şəki, Lənkəran, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Şirvan şəhərlərində, Abşeron, Qazax, Şəmkir, Bərdə, Sabirabad, Göyçay, Kürdəmir, Salyan, Cəlilabad, Xaçmaz rayonlarında və Naxçıvan MR-də təşkil olunmuş imtahanlarda 34 mindən çox şagird iştirak edib.

Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Gələn ay-iyunda çimərlik mövsümü açılacaq. “Turan” agentliyi mövzu ilə bağlı maraqlı araşdırma edib. Bildirilir ki, hər il olduğu kimi, Abşeron çimərliklərində dəniz suyunun bakterioloji göstəriciləri əvvəlki kimi qalır: yarımadanın şimal sahili nisbətən təmizdir, Bakı, Sumqayıt, Yalama və Xaçmaz yaxınlığındakı çimərliklər isə dənizə girənlərə ağır xəstəliklər bəxş edə bilər.

Həmçinin dənizi “sadə dincələnlərin” üzünə bağlayan qanunsuz hasar probleminə də dəyişiklik yoxdur. “Hər il və dəfələrlə mətbuat və TV dəniz boyunca kilometrnlərlə hasarları göstərir, sakinlərin etirazından (Zağulba) hasarların sökülməsi ilə bağlı nadir hallarda məlumatlar yayılır, lakin yeniləri ortaya çıxır. Heç nə dəyişmiş”, - deyə yazıda bildirilir.

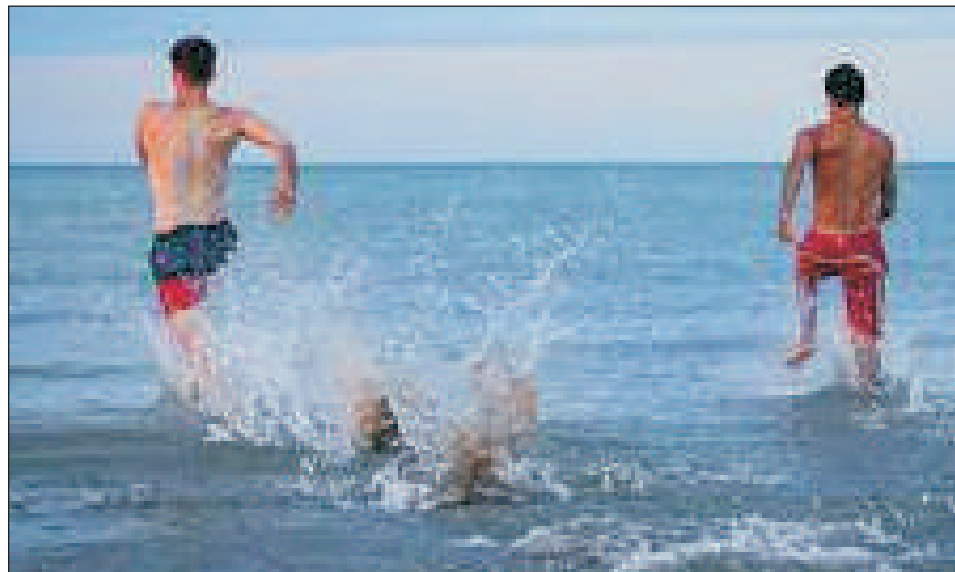
Heç bir maneənin olmadığı yerlərdə çimərliklər sahilə kölgəlik, masalar, tualet kabinələri və geyinib-soyunma otaqları quraşdırılan iş adamları tərəfindən icarəyə götürülür. Hər kəs öz zövqünə və cibinə görə düzəldir. Əvvəlki illərin kabinələri qışda çürüyür, daxmalara bənzəyir, düş kabinələrindən su quma axır. Zağulba, Buzovna, Novxanı çimərliklərində istirahət edənlərin gözləri qarşısında dənizə kanalizasiya suyu axır. Elit dənizkənarı müəssisələrin inkişaf etdiyi Bilgəh və Nardaranda da kanalizasiya təmizlənmədən dənizə axıdılır.

Bizim ölkəmiz çimərliklərin beynəlxalq “Mavi bayraq” keyfiyyət statusu (Blue flag sertifikatı, 1987-ci ildən verilir) almasına can atmır. Turizm Assosiasiyası rəhbərinin müşaviri Müzəffər Ağakərimov deyib ki, “Mavi bayraq” çimərliyin keyfiyyət simvoludur, onun sanitar normalara uyğunluğunun göstəricisidir.

Yeri gəlmişkən, Türkiyənin 551 çimərliyi beynəlxalq “Mavi bayraq” mükafatına layiq görülüb. Bu barədə “Mavi bayraq” beynəlxalq jürisinin 2023-cü il üçün mükafatçıları siyahısında

Çimərlik sahiblərinin “Mavi bayraq” qorxusu - mövsüm qapıda

Ekspert: ““Mavi bayraq” olmasa da, heç olmasa təmiz çimərliklərin adı açıqlansın”

bildirilir. “Mavi bayraq” reytingi hər il çimərlik mövsümü ərzində mənzil-qərgahı Koppenhagendə (Danimarka) yerləşən Ekoloji Təhsil Fondu (FEE) tərəfindən elan edilir. Ötən il reytingdə Türkiyə “Mavi bayraq”-ı çimərlik sayına görə İspaniya və Yunanıstandan sonra üçüncü yeri tutub. Dünya turizmində böyük payı olan İtaliya və Fransa bu sıralamada 4-cü və 5-ci yerdədir.

“Mavi bayraq” reytingində ilk üçlüyə düşmək turizm üçün böyük uğurdur. Bu mükafat 1987-ci ildən etibarən çimərlik üçün ən təhlükəsiz və suyu ən yüksək təmizlik standartlarına uyğun gələn çimərliklərə verilir. Mükafata layiq görülən çimərliklərdə onun loqosu olan

mavi bayraqlar dalğalanır. Bu, turist cəlb etmək üçün ən vacib göstəricilərdən biridir.

Türkiyədə sözügedən proqram 1993-cü ildən tətbiq edilir. Proqramda çimərliklər üçün ümumilikdə 33 meyar nəzərdə tutulub. Əsas meyarlardan biri mövsüm boyu 15 gündən bir suyun analizinin aparılması və müvafiq standartlara cavab verməsidir. Türkiyədə “Mavi bayraq” sayına görə birinci yerdə Antalyadır, bölgədə 231 çimərlik bu mükafata layiq görülüb.

Qeyd edək ki, ötən il qadağan olunan çimərliklərin adı açıqlanmışdı. Belə ki, Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi tərəfindən Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin

Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring İdarəsi ilə birlikdə Bakı və Sumqayıt şəhərləri, Lənkəran, Xaçmaz, Astara rayonları ərazisində yerləşən çimərliklərin sanitar vəziyyətinin müayinəsi və dəniz suyunun keyfiyyət göstəricilərinin laboratoriya tədqiqat üsulları tətbiq etməklə monitorinqlər keçirilmişdi. Səbəylə rayonunun Şıx, Qaradağ rayonunun Sahil, Suraxanı rayonu Hövsan, Xəzər rayonunun Türkan, habelə Sumqayıt şəhərinin çimərliklərinin sanitariya-mühafizə zonalarında, eyni zamanda respublikanın sahil zolağının şimal bölgəsinin Yalama, Nabran, İstisu, Seyidli kəndi, cənub bölgəsinin Lənkəran və Astara çimərliklərində dənizin tullantı çirkab suları ilə

intensiv çirkənmə hallarının hələ də davam etdiyi və çimərliklərdə dəniz suyunda bakterioloji çirkənmə göstəricilərinin mövcud normativlərin tələblərinə cavab vermədiyi müəyyən edilib.

Baxmayaraq ki, istifadəsi qadağan olunan ərazilər hər il elan edilir, insanlar yenə də bu ərazilərdən istifadə edir. Həkimlər isə bildirir ki, bakterioloji çirkənmə olan çimərliklərdə çimmək kəskin mədə-bağırsaq xəstəliklərinə yol açmaqla yanaşı, belə ərazilərdə qumluq sahədə dincəlmək belə təhlükəli sayılır. Çünki bakteriyalar qumla qarışaraq insanlarda dezintəriyaya səbəb ola bilər.

Turizm üzrə ekspert Ceyhun Aşurov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a dedi ki, “Mavi bayraq” statusu təmiz olan, suyunda zərərli maddələr aşkar olunmayan, bakterioloji vəziyyəti qənaətbəxş olan dənizlərə verilir: “Azərbaycanda da bununla bağlı yeniliklər olacağı deyilirdi, hələ ki dəyişiklik yoxdur. Türkiyədə bir neçə çimərlik bu statusu alıb. Bunu xüsusi yoxlama komandası qəbul olunmuş beynəlxalq standartlara əsasən araşdırma aparır və həmin yerə “Mavi bayraq” nişanı verilir ki, o da həmin ərazinin üstünlüyü sayılır. Azərbaycanda özəl çimərliklər mövcuddur, orada təmizliyə diqqət olunur. Ən azı günlük sahil təmizləni,

çirkab suları axıdılmır və sairə. Bu da Bakıda bir neçə yerdə var. Bundan əlavə, hasara alınmış nisbətən xidməti olan ərazilər də var ki, orada giriş pulsuzdur. Amma orada məsənin qiyməti 10 manatdır. Lənkəran-Astara zonası, Abşeron yarımadası, Nabran ərazisinə qədər üç aya yaxın müddətdə çimərlik üçün yararlı yerlərdən istifadə edilir. Amma bəzi yerlərdə çirkab suların axıdılması ilə bağlı müəyyən problemlər qalmaqdadır. Aidiyyəti qurumlar isə hər il çimərlik olan yox, yarasız çimərliklər haqda daha çox məlumat yayırlar. “Mavi bayraq” olmasa da, insanlara təmiz olan çimərlikləri də təklif etmək olar. Xüsusilə də yay mövsümündə ölkəmizə gələnlər çox olur. Dəniz mövsümü olduğu üçün Rusiyadan gələn turistlərə daha çox maraqlıdır. Müşahidə edirik ki, turistlər daha çox sırası insanlarının istifadə etdiyi çimərliyə yox, ödənişli xidmət göstərən çimərliklərə üstünlük verirlər. Burada onlar həm dənizdən, həm də hovuzdan istifadə edə bilərlər. Bu çimərliklərin ödənişli olması faktı qeyd edilməlidir. Əlbəttə, sırası insanların istifadə etdiyi çimərliklər də normalara uyğun olmalıdır. Hətta ölkəmizə gələn qonqlar bu çimərliklərdən yararlanmağa bilsinlər”.

□ **Afaq MİRƏYİQ**,
“Yeni Müsavat”

Oğlanlar evlənmək istəmərlər - mühüm səbəblər nə...

Statistika onu göstərir ki, təkə ölkəmizdə deyil, dünyada gənclər evliliyi gecikdirməyə, uşaq sahibi olmamağa və tək yaşamağa üstünlük verirlər

Əvəlki illərə nisbətən gənc oğlanlar 23-24 yaşda deyil, daha gec yaşda evlənməyə üstünlük verirlər. Dövlət Statistika Komitəsinin sözcüsü Tünzalə Qarayeva bildirib ki, 61 939 qeydə alınmış nikahdan bəyən yaş qrupuna əsasən, 41 502-si 25-34 yaş aralığında.

Sosioloq Mail Yaqub isə əvvəlki illərə nisbətən xanımların və bəylərin həyatda olan gözləntilərin artmasının gec ailə qurmanın əsas səbəblərindən biri olduğunu bildirib. “Gec evlənmənin ailələrdə çox uşağa meyliliyin az olması əhalinin artım tempinə ziyan vurur. Beynəlxalq təşkilatların birinin hesabatlarına əsasən, ölkəmizdə 2 100-cü ildə əhalinin sayı on milyondan, səkkiz milyona düşəcək”, - deyə Mail Yaqub qeyd edib.

Maraqlıdır, oğlanlar niyə evlənmək istəmərlər?

Ümumiyyətlə, statistika onu göstərir ki, təkə ölkəmizdə deyil, qloballaşan bütün dünyada gənclər evliliyi gecikdirməyə, uşaq sahibi olmamağa və tək yaşamağa üstünlük verirlər.

Əksər gənclər ailə qurmaq əvəzinə şəhərlərə köç edib, karyeralarına diqqət yetirib, sevdili ilə eyni evdə yaşamağa və eşq yaşamağa üstünlük verirlər.

Evliliklərin azalması, nikah yaşının və boşanmaların artması ilə bağlı aparılan araşdırmalarda gənclərin evliliyə başlama bilməməsinin səbəbləri arasında alimlərlə, evliliklərdəki neqativ nümunələr, maddi sıxıntılar, işsizlik, dolanışığın bəha olması göstərilir.

Birləşmiş Əhali Fondunun iqtisadçısı Mişel Herrman açıqlamasında insanların ailə qurmağa gec başlamasının səbəblərindən biri kimi iqtisadi səbəbləri göstərib. İnsanların ilk növbədə özlərini iqtisadi cəhətdən təhlükəsiz hiss etmək və təhsillərini başa vurmaq istədiklərini ifadə edən Herrman bunun gətirdikə daha çox vaxt apardığını bildirib.

Ən gec evlənenlər almanlardır. Belə ki, orta yaş 33, 1 olan

Almaniya gəncləri ən gec evlənmə ölkəsidir. Amerikada orta evlilik yaşı 27,9 olduğu halda, Avropa qitəsi daha gec evləni. Asiya və Afrika qitələrində isə gənclər daha erkən yaşlarda evləni. Ən aşağı orta nikah yaşı olan ölkə 21,9 ilə İndoneziyadır. Daha sonra bu sırada Hindistan, Banqladeş kimi ölkələr gəlir.

Evlilik yaşı artıqca uşaq sahibi olmaq və uşaqların sayının azalması da nəzərəcarpaq dəyişikliklərə məruz qalır.

Avropa ölkələrində evlilik nisbətləri aşağı düşərkən, nikah yaşı yüksələrkən uşaq sahibi olanların sayı azalmağa davam edir.

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a danışib. Sosioloq qeyd edib ki, oğlanların, ümumiyyətlə, bütövlükdə gənclərin gec ailə qurmasının əsas səbəbi cəmiyyətin xarakterində baş verən dəyişikliklərdir: “İndiki cəmiyyət gətirdikə mürəkkəblər və belə olan halda problemlər də çoxalır. Belə ki, gənclərin öz karyeralarını qurmaq prosesi xeyli çətinləşib.

Həmçinin oğlanlar dünyagörüşlərini inkişaf etdirdikcə başa düşürlər ki, müəyyən stabil işi, evi olmadan ailə qurmaq sonradan onlar üçün problem yarada bilər”.

Sosioloq qeyd edib ki, son vaxtlar həm ölkədə, həm də dünyada boşanmaların sayının kəskin artması gənclərə psixoloji mənfi təsir göstərir: “Gənclər görəndə ki, ətrafda əksəriyyət boşanır, qorxmağa başlayır və evlənməkdən çəkinir. Beləliklə, bu məsələdə psixoloji amillər də rol oynayır.

Daha bir məsələ, araşdıranda görürük ki, rayon, kənd yerlərində oğlanlar daha tez və daha çox evləni. Çünki kənd

yerində oğlan uşağı böyüdükdə onun üçün yer ayrılır, o da özünə ev tikir, təsərrüfat sahibi olur, bir qalır ailə qurmaq, onu da yerinə yetirir. Amma şəhər yerində insanlar dərhal özlərinə ev, iş qura bilmir və bu kimi problemlər onun ailə qurmaq amilinə mənfi təsir edir.

Hesab edirəm ki, bu prosesi özbaşına buraxmaq olmaz. Cəmiyyətdə yaranmış bu cür problemləri aradan qaldırmaq üçün təhlillər aparmaq, problemi yaranan səbəbləri öyrənmək və bunların üzərində ciddi tədqiqatlar aparmaq, eyni zamanda gənclərin də fikrini öyrənmək lazımdır.

Ümumiyyətlə, cəmiyyət gətirdikə mürəkkəbləşir, xarakter dəyişirsə, sosial tədqiqat mərkəzlərinin sayı artmalıdır.

Bundan başqa, televiziya verilişlərində xəyanətlərdən, digər neqativ hallardan söz açmaq əvəzinə, nümunəvi ailələri nümayiş etdirmək, ailə dəyərləri ilə bağlı çoxlu verilişlər hazırlamaq lazımdır.

Hesab edirəm ki, yaxın illərdə yaş həddinin artacağını müşahidə edəcəyik. Gec yaşda ailə qurmaq doğulan uşaqların sayının azalmasına səbəb olur. Ailədə doğulan uşaqların sayı iki-üç nəfəri keçmirsə, doğulma indeksi azalır”.

□ **Xalidə GƏRAY**,
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan hökuməti 2024-cü ilin dövlət büdcəsinə yenidən baxa bilər. Bununla bağlı maliyyə naziri Samir Şərifov jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən məlumat açıqlayıb. Nazir bildirib ki, bu ilin dövlət büdcəsinin proqnozlarına ilin ortalarında yenidən baxıla bilər, çünki ötən dövrün nəticələri pis deyil: “Heç nəyi istisna etmək olmaz, bir qayda olaraq, biz ötən dövrün, yəni dörd ayın yekunlarına nəzər salırıq ki, qeyri-neft sektorunda ümumi daxili məhsulun artımı pis deyil, kifayət qədər yüksəkdir, neft sektoru, eləcə də vergi və gömrük daxilolmaları xətti ilə əlavə gəlirlər mövcuddur”.

S.Şərifovun sözlərinə görə, bazarda neftin qiyməti büdcə proqnozlarına daxil ediləndən yüksəkdir: “Bildiyiniz kimi, bu il Azərbaycanın dövlət büdcəsində neftin bir bareli 60 dollar səviyyəsində müəyyən edilib. Müvafiq olaraq, neft sektorundan əlavə gəlirlər də nəzərə alınacaq, bizim neftlə yanaşı, qazdan da gəlirimiz var”.

Nazir qeyd edib ki, beynəlxalq qaz bazarlarında qiymətlər çox dəyişkəndir, belə ki, son vaxtlar qazın qiyməti ucuzlaşmağa başlayıb: “Bütün deyilənləri nəzərə alaraq, bu gün müəyyən hesablamalar aparılır. Buna görə də həmişə olduğu kimi, əlavə gəlir olanda və onlardan makroiqtisadi sabitliyə xələl gətirmədən layihələr üçün istifadə etmək imkanı yarananda orta müddətli, makrofiskal dayanıqlığa əngəl törətməklə müvafiq səviyyədə qərar veriləcək”.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda neft-qaz gəlirlərinin axını başlayandan ilin ortasında dövlət büdcəsinə dəyişikliklər edilməsi demək olar ki, hər il təkrarlanan praktikaya çevrilib. 2014-2016-cı illərdə neft qiymətlərinin kəskin azaldığı dövr istisna olmaqla, belə dəyişikliklər bir qayda olaraq büdcə xərclərinin artırılması istiqamətli olur. Buna büdcəyə nəzərdə tutulandan daha çox gəlirlərin daxil olması imkan verir. Lakin bu ilin ilk rübündə büdcəyə daxilolmalarda artım elə böyük həcmdə deyil. Belə ki, Maliyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, bu ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycanın dövlət büdcəsinin gəlirləri 9 milyard 234,3 milyon manat, xərcləri isə 8 milyard 412,6 milyon manat təşkil edib. Bunlar ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə müvafiq olaraq 11,4 faiz və 28,1 faiz çoxdur. Son nəticədə büdcədə 821,7 milyon manat profisit yaranıb. Bu isə 1 il əvvələ nisbətən

52,3 faiz və yaxud 2,1 dəfə azdır.

Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert nəzərə alınmadan dövlət büdcəsinin gəlirləri 12,9 faiz çox icra edilməklə 6039,0 milyon manat təşkil edib.

2024-cü ilin yanvar-mart aylarında dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 4281,7 milyon manatı və ya

lən əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar üzrə 2,0 milyon manat və ya 27,8 faiz, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar və digər daxilolmalar üzrə 52,3 milyon manat və ya 23,2 faiz çox icra edilib.

2024-cü ilin 1-ci rübü üzrə dövlət büdcəsinin gəlirləri 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert üzrə 1 milyard 619,3 milyon manat və ya 2 dəfə, dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar üzrə 1,3 milyon manat və ya 16,5 faiz, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar və digər daxilolmalar üzrə 16,6 milyon manat və ya 6,3 faiz çox icra olunsa da, vergi oqanlarının xətti ilə daxilolmalar üzrə 617,8 milyon manat və ya 12,6 faiz, gömrük oqanlarının xətti ilə daxilolmalar üzrə 75,1 milyon manat və ya 4,9 faiz az icra edilib.

Dövlət büdcəsinin qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaları 2024-cü ilin yanvar-mart ayları üzrə dövlət büdcəsinin daxilolmalarının 50,6 faizini təşkil etməklə 4 milyard 671,7 milyon manat olub ki, bu da proqnozla

müqayisədə 472,8 milyon manat və ya 11,3 faiz, 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 241,7 milyon manat və ya 5,5 faiz çoxdur.

2024-cü ilin yanvar-mart aylarında dövlət büdcəsinin gəlirlərində qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaların 62,4 faizini və ya 2 milyard 914,4 mil-

müqayisədə 216,7 milyon manat və ya 5,0 faiz, 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 702,6 milyon manat və ya 18,2 faiz çoxdur. Ötən illə müqayisədəki artım bütünlüklə Dövlət Neft Fondundan transfertin hesabındadır. Belə ki, 2024-cü ilin yanvar-mart aylarında dövlət büdcəsinin gəlirlərində

Azəri-Çıraq-Günəşli yatağından ödənilən mənfəət vergisi isə ötən ilki 225,2 milyon manata qarşı 4.2 faiz artım nümayiş etdirib.

Neft ixracında, həmçinin qaz qiymətlərində azalma Neft Fondunun gəlirlərində də azalmaya səbəb olub. Belə ki, Neft Fondu bu ilin yanvar-aprel aylarında “Azəri-Çıraq-Günəşli” (AÇG) yatağından hasil olunan mənfəət neftindən 1 milyard 798,6 milyon ABŞ dolları gəlir əldə edib.

“Yeni Müsavat”ın fondun məlumatları əsasında apardığı hesablamaya gö-

Neftin qiyməti büdcəni

“şişirdir” - gəlir hara gedəcək...

Maliyyə naziri bildirib ki, bu ilin dövlət büdcəsinin proqnozlarına ilin ortalarında yenidən baxıla bilər

46,4 faizi vergi oqanlarının xətti ilə daxilolmaların, 3195,3 milyon manatı və ya 34,6 faizi Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin, 1469,9 milyon manatı və ya 15,9 faizi gömrük oqanlarının xətti ilə daxilolmaların, 159,4 milyon manatı və ya 1,7 faizi sair daxilolmaların, 118,8 milyon manatı və ya 1,3 faizi dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmaların, 9,2 milyon manatı və ya 0,1 faizi dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmaların payına düşür.

2024-cü ilin 1-ci rübündə dövlət büdcəsinin gəlirləri təsdiq edilmiş proqnoza nisbətən vergi oqanlarının xətti ilə 532,0 milyon manat və ya 14,2 faiz, gömrük oqanlarının xətti ilə 102,9 milyon manat və ya 7,5 faiz, Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert üzrə 0,3 milyon manat, döv-

lirleri 2023-cü ilin həmin dövrü ilə müqayisədə Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert üzrə 1 milyard 619,3 milyon manat və ya 2 dəfə, dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar üzrə 1,3 milyon manat və ya 16,5 faiz, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar və digər daxilolmalar üzrə 16,6 milyon manat və ya 6,3 faiz çox icra olunsa da, vergi oqanlarının xətti ilə daxilolmalar üzrə 617,8 milyon manat və ya 12,6 faiz, gömrük oqanlarının xətti ilə daxilolmalar üzrə 75,1 milyon manat və ya 4,9 faiz az icra edilib.

Dövlət büdcəsinin qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaları 2024-cü ilin yanvar-mart ayları üzrə dövlət büdcəsinin daxilolmalarının 50,6 faizini təşkil etməklə 4 milyard 671,7 milyon manat olub ki, bu da proqnozla

yon manatını vergi oqanlarının xətti ilə daxilolmalar, 31,5 faizini və ya 1 milyard 469,9 milyon manatını gömrük oqanlarının xətti ilə daxilolmalar, 2,5 faizini və ya 118,8 milyon manatını dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar, 3,4 faizini və ya 159,4 milyon manatını sair daxilolmalar, 0,2 faizini və ya 9,2 milyon manatını dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmaları təşkil edir.

Dünya bazarında neft qiymətləri yüksək olsa da, qaz qiymətlərinin ucuzlaşması, həmçinin Azərbaycanın neft ixracındakı azalma neft-qaz sektorundan büdcəyə vergi daxilolmalarının kəskin azalmasını şərtləndirib. Belə ki, bu ilin birinci rübündə Azərbaycanın dövlət büdcəsinin neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaları 4 milyard 562,6 milyon manat təşkil edib. Bu, proqnozla

neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaların 30,0 faizi və ya 1 milyard 367,3 milyon manatını vergi oqanlarının xətti ilə daxilolmalar, 70,0 faizi və ya 3 milyard 195,3 milyon manatını isə Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert təşkil edir. Ötən ilin birinci rübündə fondan büdcəyə transfertin həcmi 1 milyard 576 milyon manata bərabər olmuşdu.

Bu ilin birinci rübündə vergi oqanlarının xətti ilə dövlət büdcəsinə mədaxil olunan neft-qaz gəlirlərinin 48,8 faizi və 667,9 milyon manatını “Şahdəniz” yatağı üzrə mənfəət vergisi, 34,0 faizi və ya 464,8 milyon manatını Dövlət Neft Şirkətinin ödədiyi müvafiq vergilər, 17,2 faizi və ya 234,6 milyon manatını ABƏŞ-in mənfəət vergisi təşkil edir. Qeyd edək ki, ötən ilin eyni dövründə Vergi Xidmətinin xətti ilə büdcəyə neft-qaz sektorundan 2 milyard 284 milyon manat daxil olmuşdu. Bu isə cari ildə bu mənbədən büdcəyə daxilolmaların 40 faizdən çox azalması deməkdir.

2023-cü ilin birinci rübündə “Şahdəniz”dən 1 milyard 545,7 milyon manat mənfəət vergisi ödənişdi. Cari ildə bu mənbədən vergi ödənişi 56,8 faiz azalıb.

Bu ilin yanvar-mart aylarında SOCAR-ın büdcəyə vergi ödənişləri 9,4 faiz azalıb - ötən il şirkət 545,7 milyon manat vergi ödəmişdi.

rə, bu, ötən ilin eyni dövründəki göstəricidən 27,1 faiz azdır. 2023-cü ilin yanvar-aprel aylarında fonda AÇG-dən 2 milyard 468 milyon dollar daxil olmuşdu.

4 ayda Neft Fonduna “Şahdəniz” yatağından (qaz və kondensat) 202,715 milyon ABŞ dolları daxil olub ki, bu da illik ifadədə 78,4 faiz azalma deməkdir. Ötən il “Şahdəniz”dən fond 935,754 milyon dollar gəlir əldə etmişdi.

Yanvar-aprelə “Şahdəniz”dən əldə olunan gəlirin 60,784 milyon dolları qaz kondensatının satışından əldə olunub. Ötən il bu mənbədən 197,763 milyon dollar daxil olmuşdu.

Beləliklə, aydın olur ki, bu il dövlət büdcəsinin proqnozdan artıq gəlirləri elə də böyük həcmdə deyil. Lakin nəzərə alsaq ki, aprel ayında dünya bazasında neft qiymətləri ilk 3 ayda müqayisədə daha yüksək olub, üstəlik, Azərbaycanın əsas neft hasil olunan AÇG yatağından yeni platformadan hasilat başlanıb, onda növbəti rüblərdə gəlirlərin daha sürətli artımı ehtimalı yüksəkdir. Bu isə o deməkdir ki, hökumət ənənəsinə sadiq qalaraq, büdcəyə yenidən baxmaq imkanı əldə edə bilər. Bu zaman artacaq xərclər sırasında azad olunan ərazilərin bərpası və müdafiə xərclərinin ilk yerlərdə olacağı gözlənilir...

□ **Dünya SAKIT,**
“Yeni Müsavat”

MÜSAVAT

Son səhifə

N 79 (8452) 8 may 2024

Ürəyi xəstə olanların nəzərinə - bu qida ömrü azaldır

Ürək xəstəlikləri ən önəmli sağlamlıq problemlərindən biridir. Ona görə də, bu problemi yaşayan insanlar üçün qidalanmanın təsiri böyükdür. Ürək xəstəliyi olan insanların uzaq durmalı olduğu qidaları təqdim edir:

Duz - insan orqanizmi üçün önəmli olsa da, ürək üçün zərərli. Duzdan aşırı istifadə ürək xəstəliklərinə zəmin yarada bilər.

Kolbasa - xüsusən duz faizi yüksək olan kolbasa və sosislər ürəyə ziyanlıdır.

Qaz yaranan qidalar - bu qidalar ürək xəstəlikləri riskini artırır. Ona görə də, bu kimi qidalan bəşirməzdən əvvəl bol su ilə isladıb tərkibindəki qaz yaranan maddələri çıxana qədər suda gözlətmək lazımdır.

Spirtili içki - bu içkilər bütün həyatı orqanlar üçün təhlükəlidir. Ürək xəstəliyi olan insanlar üçün xüsusən zərərli və ani ürək durmasına da səbəb ola bilər.

Nadir "Ferrari"-nin qiyməti təəccübləndirdi

1958-ci ildə istehsal olunmuş nadir "Ferrari 250 GT Pinin Farina Series I" mayın 10-11-də Monakoda "RM Sotheby's" auksiyonunda satışa çıxarılacaq. Bu kabrioletlərdən cəmi 40 ədəd istehsal edilib və satışa çıxarılan avtomobil 23-cüdür. Lotun gözlənilən dəyəri 4,5-5 milyon avro təşkil edir. İlk analoji avtomobil 1957-ci ildə Cenevrə avtosalonunda təqdim edilib. Bu, "Ferrari"-nin ilk seriya kabriolet modeli olub. Maraqlıdır ki, bu avtomobil ilk dəfə deyil ki, "RM Sotheby's"-də hərraca çıxarılır. 2021-ci ilin noyabrında Pol Rikar (Fransa) avtodromunda keçirilən hərracda eyni nümunə 4,4 milyon avroya satılıb.

Qəhvənin qiyməti son 45 il ərzində maksimum həddə çatıb

Robusta qəhvəsinin qiyməti son 45 il ərzində ən yüksək həddə çatıb. Bu barədə Beynəlxalq Qəhvə Təşkilatının (ICO) hesabatında deyilir. ICO-nun əsas bazarlarda spot qiymətlərin məcmusundan hesabladığı toptansatış qiymət göstəricisi ay ərzində 16,8 faiz artıb. Qeyd olunur ki, espresso-nun hazırlanması üçün istifadə edilən qəhvənin qiyməti aprel ayında 1979-cu ildən bəri ən yüksək həddə çataraq kiloqramı 4,27 dollara çatıb. Bu, ən böyük robusta istehsalçısı olan Vyetnamın əkinçilik ərazilərindəki quraqlıq və istilər səbəbindən baş verib. Hesabatda bildirilir ki, ölkə keçmiş və cari mövsümlərdə məhsul çatışmazlığından sonra çətinliklərlə üzləşməkdə davam edir.

Xammalın apancı ixracatçısınin azalması gözlənilməz olan Vyetnamda istehsal həcmiylə. Hələ ötən ilin noyabrında

Milli Qəhvə Assosiasiyası quraqlıq səbəbindən məhsulun 10 faiz azalacağını proqnozlaşdırmışdı, lakin məlum olub ki, realıqda söhbət onun həcmindən 20 faiz azalmasından gedir.

Hazır qəhvə xəstəlik yayır? - içki həvəskarlarının 90%-i yanılır

Bir çox insanlar səhər bərkəndən qəhvəyə keçiblər. Bəzi qəhvə həvəskarları bu vordışı etiraf etməkdən utanırlar. Utanmaqlarına səbəb onlar əmindirlər ki, içdikləri içki keyfiyyətsizdir və orqanizmi üçün zərərli. İnsanlar belə qəhvəni yalnız vaxta qənaət etmək üçün hazırlayırlar. Bəs hazır qəhvə həqiqətən bu qədər pisdirmi?

Hazır qəhvə nədən hazırlanır?

Bir çox qəhvə həvəskarının inandığı bir nüans var: hazır qəhvələr "zibildən" və "hər cür qalıqlardan" hazırlanır. Amma elə deyil. Çox keyfiyyətli taxılardan istifadə olunur. Onlar təmizlənir, qızardılır, əzilir, qaynadılır və qurudulur. Buxar və ya karbon qazı ilə təmizlənməsi mümkündür.

Nəticə o qədər də pis olmayan hazır qəhvədir - dənəli qəhvədən daha az sağlamlıq deyil. Bununla belə, bəzi istehsalçıların məhsulu saxtalaşdırıldığını nəzərə almaq lazımdır. Buna görə də, qablaşdırmanın keyfiyyətini qiymətləndirin. Çoxlu sayda hazır qəhvənin həddindən artıq ucuzluğu da narahatlığa səbəb ola bilər.

Bundan əlavə, məhsul stabilizatorlar, konservantlar və sintetik dad verən yağlar kimi çoxlu sayda əlavələrin istifadəsi səbəbindən öz faydalarını və parlaq dadını itirir. Buna görə də, ingrediyentləri oxumağı unutmayın.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dinamitin hazırlanmasında yer fındığından istifadə olunur.
- * Tarixdə ilk odekolon taun xəstəliyinə qarşı profilaktik vasitə kimi istifadə edilib.
- * Qarışqa digər canlılarla müqayisədə ən böyük beyinə malikdir.
- * Dəlbədal içilən 100 fincan qəhvə insanı öldürür.
- * Bazar ertəsi günləri 25% bel travması və 33% ürək tutması halları daha çox baş verir.
- * Hər gün dünyada orta hesabla 33 yeni məhsul buraxılır.
- * İnsan həyatının iki həftəsini işıqforun rəngini dəyişməsinə gözləməyə sərf edir.
- * İnsan çay içməyə daha tez verdişdir, nəinki narkotikə.
- * Tualeti kağızı 1857-ci ildə icad edilib.

Bədii ədəbiyyat oxumaq beyinə necə təsir edir? - tədqiqat

Almaniyanın Vürzburg Universitetindən olan alimlər müəyyən ediblər ki, bədii ədəbiyyat oxumağın koqnitiv bacarıqlara kiçik, lakin əhəmiyyətli təsiri var. Tədqiqat "Journal of Experimental Psychology: General" (JEPG) elmi

nəşrində dərc olunub. Tədqiqatın nəticələri göstərib ki, bədii ədəbiyyat ümumi koqnitiv bacarıqlara az, lakin statistik cəhətdən əhəmiyyətli müsbət təsir göstərir. Xüsusi koqnitiv qabiliyyətlərə daha yaxından nəzər saldıqda, müəyyən olub ki, faydalar ən çox empatiya, danışq qabiliyyəti və dərəcə nəzəriyyəsi sahələrində - başqalarının duyğularını və baxışlarını başa düşmək və onlarla əlaqəli bacarıqlarda özünü göstərir.

Təhlil həmçinin onu da göstərib ki, bədii ədəbiyyatda idrak bacarıqlarının inkişafına ən mühüm təsiri nəqlətmə komponenti göstərir.

Qarnını sərvətə çevirərək milyoner olan fenomenin qazancı məlum oldu: hər səhnə üçün...

Türkiyəli sosial media fenomeni Yasin Cengizin qazancı məlum olub. Qarnını yelləyərək rəqs edən və bununla da fenomənə çevrilən Yasin Cengizin iştirak etdiyi bəzi tədbirlərdə hər səhnə üçün 100 min dollar qazandığı iddia

edilib. Digər tərəfdən, fenomenin təxminən bir milyon dollar (təxminən 32 milyon Türkiyə lirası - 1 milyon 700 min manat) sərvətə sahib olduğu irəli sürülüb.

Dünyanın ən məşhur böyüklər üçün kino ulduzlarından olan Yeva Elfi Türkiyəyə səfəri zamanı "Göbek Reis" kimi tanınan Yasin Cengizlə video lentə alıb. Cütlüyün bir-birinə dondurma yedizdirdiyi anlar sosial şəbəkələrdə gündəm olub.

Armud şirəsi 10 xəstəliyin dərmanı imiş

Armud şirəsi qədimdən bir çox xəstəliklərin şəfası hesab edilib. Armud şirəsinin 10 faydasını təqdim edirik:

- Tərkibində yüksək miqdarda kalium duzları olduğu üçün böyrək və sidik kisəsi daşlarını tökür;
- Armudda olan fruktoza qalxanvari vəzin müalicəsi üçün əvəzsizdir;
- Kal, yaşıl armudda olan sorbit damarları möhkəmləndirir, qanazlığında faydalıdır;
- Şəkər xəstələrində zərərli xolesterini çıxarır;
- Tam yetişməmiş armudun şirəsi dizenteriya, stafila-kokk və bağırsağ çöplərinin çoxalmasını qarşısını alır;
- Şerqi və Sibir armudunda olan arbutin sidikqovucudur, iltihab əleyhinə təsir edir;
- Armud suyu bağırsaqları toksinlərdən, şlaklardan təmizləyir;
- Yoğun bağırsağ xərçəngi riskini azaldır;
- Müntəzəm içdikdə qəbizliyə qarşıdır, amma yaşlı adamlarda xroniki qəbizlikdə armud qəti olmaz;
- Mədə-bağırsağ ağrıları, mədə qıçqırması, zəhərlənmələrdə təzə armud freşi için.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500